

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

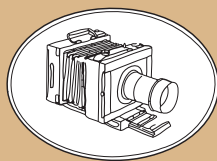
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OBJEKTIV

Nr. 157

September 2019

Dansk Fotohistorisk Selskab

SÆLG DINE GAMLE KAMERAER TIL ONE OF MANY CAMERAS

VI KØBER HELE SAMLINGER KONTANT – OG GIVER DE BEDSTE PRISER

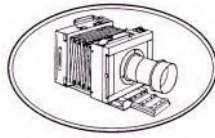
ÅBNINGSTIDER: TIRSDAG – FREDAG FRA 1200–1700 & LØRDAG FRA 1100–1600
ONE OF MANY CAMERAS · GRÅBRØDRE TORV 4 · 1154 KØBENHAVN K · TLF 3514 7258
WWW.ONEOFMANYCAMERAS.COM · WWW.FACEBOOK.COM/ONEOFMANYCAMERAS
EMAIL: CONTACT@ONEOFMANYCAMERAS.COM

Indhold

- 5** **Bolta/Photavit**
Leif Johansen
- 10** **Fotografiets historie set fra filmens synspunkt**
Carsten Brandt
- 16** **To små nuttede franskmænd**
Klaus-Eckard Riess
- 20** **Stereoskopiske øvelser**
Andreas Trier Mørch/Klaus-Eckard Riess
- 24** **Fotograf Diderik Christian Blicher**
Erik S. Christensen
- 31** **Kommentar til**
"Mobilitet i den fotografiske verden"
Uffe Lomholt Madsen
- 33** **Billedgruppen**
Gerhard Ryding
- 35** **Bog- & Udstillingsomtale**
Tune Laug
- 38** **Medlemsorientering**
Tune Laug
- 48** **Anvisningssalg**
Leif G. Jensen

Forside

*En lidt uregerlig flok frederikshavnere.
Se hvem de er på side 30.*

*Edvard Munch "Selvportræt" 1930.
Foto fra bogen "MUNCH OG FOTOGRAFI",
Gyldendal Norsk Forlag Oslo.*

Bolta/Photavit

Leif Johansen

Historien kort fortalt:

Bolta Werk gruppen blev grundlagt i 1921 af Johannes Bolten (1893-1982). Starten gik med noget så beskedent som en produktion af bakelitkammer. I 1929 udvandrede Johannes Bolten til Amerika, skiftede navn til John Bolten og fik amerikansk statsborgerskab. Han havde heldet med sig ved grundlæggelsen af en ny virksomhed, men drev fortsat Bolta Werk i Nürnberg, hvor Boltavit kameraet blev konstrueret og fremstillet fra 1935. Det blev til en mere eller mindre parallel produktion på begge sider af Atlanterhavet. Få år efter skiftede både værket i Nürnberg og kameraet navn til Photavit. En sammenligning med legetøjskameraet Ulca tyder på, at der må have været et tæt konstruktionsmæssigt samarbejde mellem fabrikkerne.

I 1941 erklærede Nazityskland krig mod USA og Johannes Bolten mistede kontrollen med Photavit Werk i Nürnberg, som fortsatte med krigsproduktionen, vel mest baseret på tvangsarbejdere. Som amerikansk statsborger undgik Bolten dog i 1945 den af russerne fordrede beslaglæggelse. Til gengæld havde den "amerikanske" fabrik nemmere adgang til råvarer og kunne sælge kameraer hen over zonegrænsen, hvor der ellers krævedes import- og eksporttilladelser ligesom ved landegrænserne. Det gjaldt leverancer af både objektiver og lukkere. Desuden var der gode afsætningsmuligheder i butikker for de amerikanske soldater i Tyskland. Alt dette medførte, at Bolta var i gang

Fig. 1. Photovit IV.

allerede i 1946, hvor der ellers gik længere tid for såvel nye som gamle tyske producenter. Produktionen startede med Photavit kameraet og Bolta patroner og udviklede sig til en modelserie fra III til V.

I 1952 kom et tøjlet 6x6 cm Photina på markedet (uægte TLR), fulgt op af et Photina Reflex (ægte TLR). Derefter lanceredes i 1957 det helt nyudviklede Photavit 36 kamera. Dette apparat benyttede normale 35 mm patroner og vartede op med belysningsmåler, koblet afstandmåler samt udskiftelige objektiver i Prontor lukkerens bajonet (rød låseknep). Overraskende lukkede hele kameraproduktionen allerede i 1958.

Firma Bolta eksisterer stadig med plastikproduktion bl.a. til bilindustrien. Det har gennemløbet en række ejerskift, hvoraf nogle udenlandske ejere har haft et blakket ry og været i politiets søgelys. I dag er det et kendt verdensfirma med speciale i metalliseret kunststof (galvaniseret overflade).

Photavit

Ved starten i 1935 er Boltavit/Photavit et ganske lille kamera, der kan ligge i én hånd. Søgeren er en kikkertsøger ovenpå huset. Kameraet har det såkaldte spareformat 24x24 mm på normal 35 mm film. Udløseren er på objektivet, der sidder på en tubus, som skal skydes frem (Leica metode). Det

Fig. 2. Boltavit (I).

første Boltavit, senere betegnet som Boltavit I, har hængslerne siddende udenfor huset. Ved at trække en stang op af hængslet i venstre side, kan bagklædningen tages helt af.

Boltavit/Photavit bliver i hele produktionsperioden leveret i dels en standardversion, sort- eller aluminiumlakeret, og dels i en forkromet luksusversion.

Som film bruges en speciel Boltafilm, der er en uperforeret 35 mm kinofilm med papirbagside, altså som en traditionel 120 film, blot mindre og uden tal på bagsiden.

På Boltavit II er hængslerne flyttet ind i huset, men kameraet har stadig ingen rød rude og er i øvrigt meget lig Boltavit I. Boltavit II bliver sidenhen omdøbt til Photavit I.

Fig. 3.
Billednummerskiven på Boltavit/Photavit I.

Under fremføringsgrebet er en nummerskive. Billedfremføringen sker ved at modtagerspølen drejer frem tal for tal. Dette medfører at mellemrummet mellem billederne kan variere lidt. Numrene er placeret på nummerskiven ud fra tykkelsen af opviklingen på modtagerspølen og ikke i en tal-mæssig rækkefølge. Ved de første billeder skal grebet drejes mere end ved de sidste. Metoden er billig og kræver intet mekanisk tælleværk, men fører let til fejlbetjening.

Der er tegn på, at Bolta omkring 1937 havde planlagt et kamera med et rødvindue, dvs. til brug med tal på papirbagsiden, da nogle Boltavit kameraer har en filmtrykplade med hul til rødvinduet. Dog er der ikke blevet fundet Boltavit kameraer fra 1930'erne med det nødvendige vindue i bagklædningen.

Lukkeren kan være Boltas egen to-bladede automatlukker med B, 1/25, 1/50 og 1/100 samt S, som er en slags lås (S for Sicherheit). Enkelte kameraer er forsynet med den bedre Compur lukker.

De 3-linsede objektivers brændvidde er på ca. 40 mm og findes med åbninger fra 7,7 til 3,5. I de billigste objektiver sidder en hulblænde, de bedre og lysstærkere er udstyret med en irisblænde.

Omkring 1937 får Photavit II et lidt større kame-
rahus, 10 mm længere og 6 mm højere. Søgeren er anbragt midt på overbygningen som er lavet af aluminium. Objektivet sidder stadig i en skydetubus. Boltafilmen på 35 mm er nu uden papirbagside og anbragt i en speciel Photavitpatron. Ana-

Fig. 4. Photavit I og Photavit IV.

logt med Agfas Karatsystem skal der bruges to patroner, men uden spolekerner. Det er ligegyldigt om 35 mm filmen er perforeret eller uperforeret. Den fyldte Photavitpatron placeres til højre i huset. Filmen trækkes over til venstre og gøres fast på spolen i en tom patron, som placeres i huset under optræksgrebet.

Strimlen kan optage 12 (nogle skriver op til 20) billeder. Fyldningen af spolen kan ske med et ladeapparat. I dette sættes en normal Kodakpatron og filmen føres hen på en tom spole, som kommer i den tomme Photavitpatron, der placeres under grebet. Ladeapparatet lukkes, og ved drejning af grebet får man fyldt den rigtige længde film over fra Kodakpatronen. Normalt kan der fyldtes to Photavitpatroner fra en 36 billeders Kodakpatron.

Photovit II har fået en ny billedtæller, som er så upraktisk indrettet, at den afstedkommer stadig større billedmellemrum. Dette bevirker stort spild af film. Samtidig er der lavet en spærre mod dobbelteksponering. Systemet overføres uændret til næste model Photavit III.

Photavit III bliver lanceret i 1938. Denne model får fast tubus, men er ellers tæt på Photavit II modellen.

Efter 1945 genoptages produktion af Photavit III modellen. Denne videreudvikles til den mest almindelige model IV og den skrabede model V, begge med et nyt tællesystem. Indenfor de enkelte serier er der variation i objektivtyperne, som overvejende er 3-linsede, men også 4-linsede Xenar forekommer. Af lukkere ses Vario, Pronto, Prontor, men også Compur. Hyppigst er automatlukkerne.

Fig. 5. Photavit III tæller.

Fig. 6. Photavit IV med Photavit patroner.

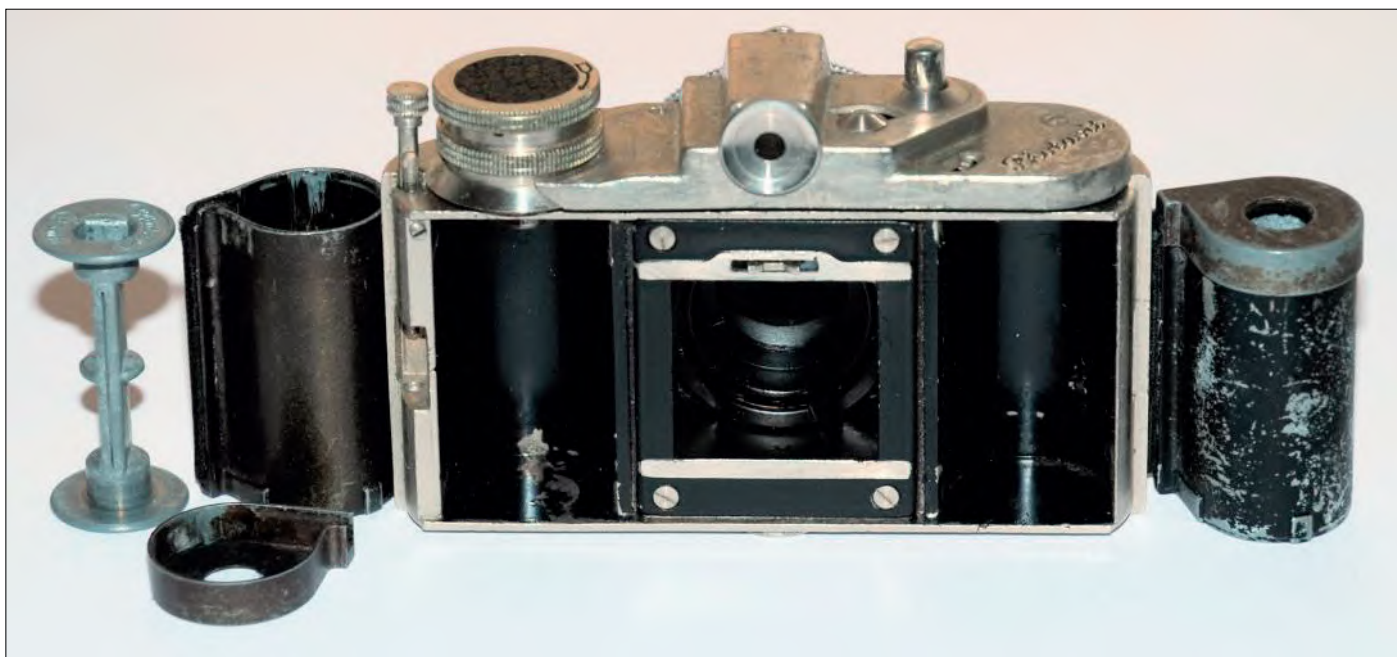

Fig. 7. Film ladeapparat.

Fig. 8. Photina II og Photina Reflex III.

Med Photavit IV (ca. 1948) modificeres filmfremføringen. Det dobbelte patronsystem uden tilbage-spuling i stil med Agfa Karat bruges stadig. Men nu skal filmen være perforeret. Et gribetandhjul over billedvinduet tager fat i filmens perforering. Tandhjulet styrer spærren for dobbelteksponering samt billedtælleren til højre for søgeren.

På Johannes Boltens Photovitfabrik i USA fremstilles en variant til Kodak 828 film (Bantam), som er en 35 mm film med papirbagside. Gribetandhjulet er blevet erstattet af en trykrulle, som styrer billedtælleren og spærren for dobbelteksponeringen.

Finder man i dag et Photovit IV, vil man oftest opdage, at filmen ikke stopper ved hvert billede, fordi optrækket og spærren er slidt ned.

I 1952 vælger Bolta/Photavit at springe på bølgen af 6x6 cm TLR-kameraer. Der startes med et såkaldt uægte TLR svarende til Voigtgländers Brillant, hvor søgeren er en stor brillantsøger uden matskive og skarphedsindstilling. Senere følger et Photina Reflex i et mere solidt kamerahus og som et ægte TLR med matskive og afstandsindstilling, hvor de to objektiver er sammenkoblet via tandkranse. Objektiverne er først fra Roeschlein i Kreuznach, senere også Isco Westar eller Steinheil Cassar, alle tre-linsere af jævn kvalitet. Lukkerne er af typerne Pronto eller Prontor.

Omkring 1957 foretager Bolta/Photavit kamerafabrik et spring fremad.

Der udvikles et typisk målsøgerkamera med vekselloptik i Prontor SVS (lysværdikobling), altså med centrallukkeren bag objektivet. Da udviklingen sker uden kontakt til Regula IIID fra King KG i Bad Liebenzell, er der forskel på bajonetfatingerne. Man kan ikke benytte optik fra den ene til den anden, selv om begge har den "røde" Prontortilslutning. I dag finder man kun sjældent et objektiv til Photavit 36 ud over standard 50 mm.

Produktionen løber kun et par år, hvorefter Bolta/Photavit lukker produktionen ned.

Appendix

Boltax er et japansk kamera, der tager billeder i 25x25 mm format på Boltafilm. Produktionen startede i 1938 hos Miyagawa Seisakusho, som også fremstillede et 3x4 cm Picny til 127 film. Kameraet er ikke en kopi, men dog meget kraftigt inspireret af Boltavit.

Boltafilm

Filmtypen fik sit navn efter Bolta/Boltax og var en uperforeret 35 mm film med papirbagside. Filmtypen blev meget populær i Japan, især efter krigen og frem mod 1960. Denne "filmsucces" afstedkom at mange små og for os totalt ukendte kameraproducenter fremstillede forholdvis enkelt udstyrede modeller. I "Collectors Guide to Japanese Cameras" er der efter 1945 registreret omkring 90 modeller.

Bantam

Den traditionelle 35 mm film til Leica og alle de andre med Kodak patron, som blev udviklet til Retina, har en perforering, der stammer fra kine-matografien. Derved beslaglægges et ret stort filmareal, hvilket ikke er nødvendigt for kameraer til almindelige billeder. Alternativt lancerede Ko-

dak derfor en 35 mm uperforeret film med papirbagside, hvorpå der står tal som på 120 og 127 film. (Var det en inspiration fra Boltafilmen?). Filmen fremførtes fra spole til spole ved at følge billedtallene igennem det berømte røde vindue. Formatet blev dermed forøget til 28x40 mm, 30% mere end de normale 24x36 mm. Filmen fik betegnelsen 828 eller Bantam. Fra ca 1936 til midten af 1960'erne fremstillede Kodak mange forskellige kameratyper til 828 filmen. Film- og kameratypen fandt sin afløser i Kodak Instamatic systemet.

Photavit efter lukningen af kameraproduktionen.

Navnet døde ikke, men blev brugt til kameraer, småfilmskameraer, stativer, flash og andet foto-udstyr. Firmaet Foto Quelle (handelsfirma med postordrevirksomhed og kædebutikker) har tilsyneladende overtaget navnet, som så sættes på alt muligt fra Japan, Rusland og Tyskland. Samme firma brugte også "Revue" som navn.

Danmark

Jeg har ikke fundet annoncer eller opslag i års-oversigterne for Boltavit/Photavit/Photina.

Jeg har fået uvurderlig hjælp fra artikler i Photographica Cabinett nr. 28 og nr. 30 af Heinz Vedeler og Peter Barz, samt uddybning via mails.

Billeder:

Billederne 2, 3, 4 og 7 stammer fra bladet Photographica Cabinett ved redaktør Peter Barz.

Billede 10 ukendt oprindelse.

Resten egne optagelser.

Fig. 9. Photavit 36.

Fig. 10. Boltax.

Fotografiets historie set fra filmens synspunkt

Carsten Brandt

Normalt, når historien om fotografiets teknologi skrives, så er det kamerafabrikanternes historie, som bliver fortalt. Oftest som del af reklamer og derfor ukritisk. Men jeg vil vise, at kameraproducenterne måske ikke har haft helt den indflydelse på fotografiet, som de påberåber sig.

Det er i virkeligheden filmfabrikanterne (læs: Kodak), der langt hen ad vejen har besluttet, hvad kunderne skulle have. Nedenstående er beretningen om hvordan to ideer, der var langt forud for deres tid kom til at bestemme fremtiden for fotografiet: Engangskameraet og Film On Demand.

Det moderne fotografis historie begynder med en ung mand – George Eastman – som har sat sig for at fremstille et moderne engangskamera i 1888. Før den tid foregik fotografi på glasplader, det vil sige at fotografen skulle skifte film for hver enkelt optagelse. (Info til unge mennesker: Det svarer til, at man skifter sensor og hukommelseskort i kameraet for hver optagelse – og begge dele kan ikke slukkes og må derfor ikke få lys). Men med de dengang moderne acetatfilm¹, der kunne bøjes og rulles, var det pludseligt blevet muligt at tage flere billeder på en strimmel film. Noget brødrene Lumiere i Frankrig få år senere (1892) brugte til at opfinde de levende billeder – spillefilm osv.

Eastman var overbevist om, at hvis man skulle have middelklassen til at fotografere, så skulle det være nemt – ikke noget med at skifte film eller selv fremkalde. Kunden skulle købe et kamera, tage sine billeder og sende kameraet retur til fabrikken. Her ville filmen blive fremkaldt og (kontakt)kopieret og det hele blive returneret til kunden med et nyt kamera med en ny film. Forstørrelsesapparater var endnu ikke en del af den fotografiske virkelighed, så filmen skulle have den størrelse, som billederne skulle have. Eastman var overbevist om, at det publikum ville have, var billeder på omkring 6 centimeter og da

han var bevidst om, at det billige kamera, som han havde i tankerne, ville have en meget dårlig søger, fremstillede han et kamera, der tog cirkelrunde billeder – så var det altid muligt at få horisonten vandret på det færdige billede.

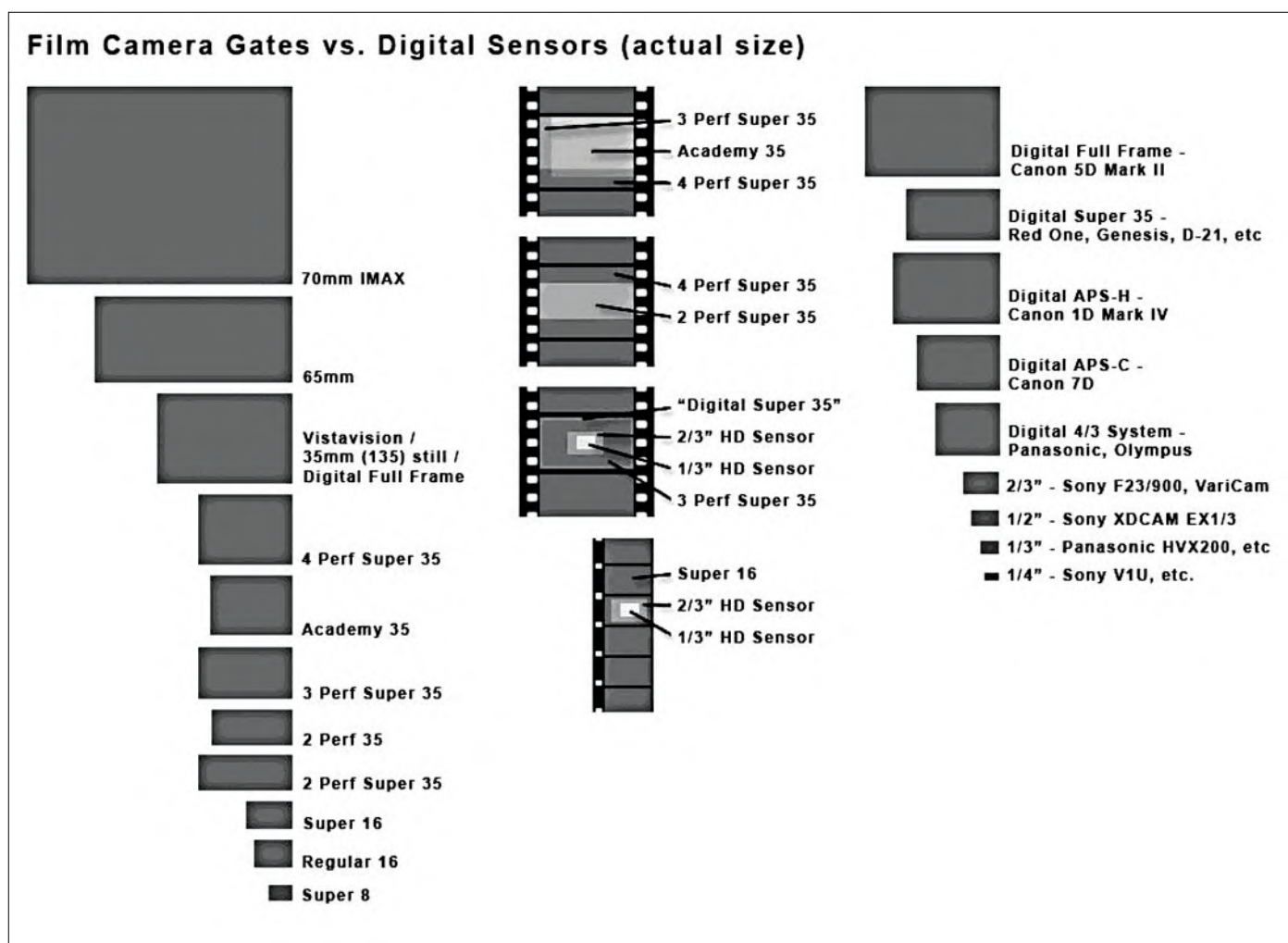
Men den første og største forhindring var billedtælleren. Før var fotograferne altid klar over, hvor mange billeder, de havde tilbage – de kunne tælle glaspladerne og vægten gjorde, at der sjældent var tale om større antal. Det var ikke den store tekniske udfordring at lave en billedtæller, som virkede, det, som var svært, var at fremstille en billedtæller, der var billig.

En af Eastmans første løsninger var en 70 mm bred film, med huller (perforering) i begge sider og små tandhjul, der drev et tælleværk. Problemet var, at det var en løsning med adskillige enkeltdele – finmekanik - som fordyrede kameraerne i mærkbar grad. På et tidspunkt kom George Eastman under vejr med, at der var en konkurrent, som havde løst problemet på en simplere og væsentlig billigere måde – han havde rullet filmen op i lystæt papir, med numre på bagsiden og et lille vindue i kameraet, så fotografen kunne se hvilken optagelse vedkommende var nået til.

Note 1

Acetatfilmene var et enormt fremskridt, men de havde den ikke helt lille fejl, at de var særdeles brandfarlige – næsten eksplosive. I de første biografer i USA var operatørrummet, hvorfra man viste filmene, beklædt med jernplader på alle sider – undtagen bagsiden. I tilfælde af eksplosion blev operatør og udstyr slynget ud af bygningen, uden at skade publikum. Dette er forklaringen på, at alle moderne film i dag er mærket med ordet safety i kanten.

Inspirationen til denne artikel stammer fra videoen "A Private Tour Of The George Eastman Museum Technology Vault" produceret af Chris Marquardt:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=3848&v=jw8s6dPFyB8.

Film- og sensorformater til levende billeder. Illustrationen er stillet til rådighed for artiklen af George Eastman Museum i Rochester (New York / USA) .

Eastman opkøbte omgående konkurrenten og adopterede løsningen. Perforeringen blev skåret af det eksisterende lager af 70 mm film og den moderne 6 X 6 film var født.

Det viste sig hurtigt, at der også var et marked for løse film, som folk selv kunne skifte og fremkalde, så Eastman begyndte også at sælge sine film uden medfølgende kamera under navne som rullefilm, 120 (træspole) / 620 (metalspole) film². Eastman kom til sælge rigtig mange film under mærket Kodak. Filmene blev senere rubricerede som mellemformat³ – formatet mellem småbillede og storformat, som er betegnelsen for de filmformater, man ikke behøver at forstørre, dvs. fra 4 X 5 tommer og opad.

De levende billeder

En anden ung amerikansk opfinder, Thomas Edison, fik lidt senere en endnu bedre idé end engangskameraet. Modsat de franske brødre Lumière, mente Edison ikke, at moderne mennesker i flok ville lukkes inde i en mørk sal for at se den samme film samtidig. Det kunne umuligt have nogen fremtid. Edison ville lave en kasse, hvor man (efter indkast af en mønt) kunne se sin valgte film gennem et lille kukhul, når man ville.

Note 2

Dette filmformat blev basis for klassiske kameras som Rolleiflex og Hasselblad.

Note 3

Umiddelbart efter 2. Verdenskrig blev alt under 4 X 5 tommer undertiden karakteriseret som småbilledefilm.

Det eneste, han manglede, var en god og solid film, der kunne være det fysiske indhold i hans maskine. Den skulle være solid, da den samme filmstrimmel skulle ses mange gange. Og når der er tale om levende billeder, har perforeringen en helt anden og vigtigere funktion end billedtælleri. I filmkameraer og fremvisere bliver den brugt til først at transportere filmruden frem til eksposering eller fremvisning med den ønskede hastighed (ved stumfilm er dette 18 billeder i sekundet, hvis der er lyd på, er det 24 billeder pr. sekund). Desuden skal filmen holdes helt stille i det øjeblik den eksponeres eller vises. Det kræver sin perforering.

Edison købte til en start i 1891 en portion af Eastmans 70 mm film og testede dem. Det virkede fortræffeligt, men var for kostbart, så han fandt på at flække filmen på langs og perforere den i begge sider i 1892. Dette blev fødslen af den moderne 35 mm film og Edison fik sat både filmoptagere og kikkasser i produktion. Snart kunne man på alle markedspladser i USA se film on demand med damer, som tog tøjet af og kattekillinger, der gjorde sjove ting. Den solide perforering tillod at filmen blev kørt frem og tilbage af lystne mænd og begejstrede kvinder – det var en markant anden løsning end de franske brødre Lumieres film – den havde kun et enkelt perforeringshul pr. billede og det var placeret midt på filmen!

Men det viste sig, at Edison havde taget fejl på et område. Moderne mennesker ville gerne lukkes inde i mørke rum og se den samme film samtidig – mens de spiste popcorn sammen med medlemmer af det modsatte køn. Driftige mennesker fangede trenden og byggede store fremvisere og det moderne biografteater havde set dagens lys.

Da man havde Edisons optageudstyr til rådighed, blev det 35 mm filmen med den robuste perforering, der blev standarden for den nyfødte biografindustri.

Men inden vi forsætter denne del af historien, så skal 70 mm formatet have et par ord med på vejen for det døde aldrig – mange vil påstå, at den sandsynligvis overlever 35 mm. Der kom et marked for spillefilm i ekstra god kvalitet og mange af dem blev optaget på 70 mm (Ben Hur, Sound of Music etc). De seneste i denne række er f.eks. Kenneth Branaghs "Murder in the Orient Express" fra 2017⁴ og "Dunkirk" af Christopher Nolan hvor 75% er optaget på IMAX format, dvs. en 70mm film som bevæges vandret gennem kameraet, så negativet blive større.

Da menneskene landede på månen i 1979, medbragte de modificerede Hasselblad kameraer med 70 mm filmmagasiner – når der er tale om seriøs fotografering, er det ikke Eastmans amatør-rullefilm med papir på bagsiden, der bliver brugt.

Fullframe kommer til verden

Næste kapitel foregår i Tyskland, her gik der en ung ingeniør, Oscar Barnack, rundt og fotograferede i sin fritid. Barnack var et fysisk udfordret menneske (sandsynligvis tuberkulose), der havde svært ved at slæbe de tunge glasplader ud i naturen og tilbage til mørkekammeret. Derfor begyndte han at drømme om et (kvalitets) letvægtskamera, men han var også helt klar over, at det ville blive både dyrt og besværligt at udvikle og bygge et sådant fra bunden.

Han henvendte sig til sine chefer på mikroskopfabrikken Leitz i 1913 og skitserede et projekt for dem.

Spillefilmindustrien kæmpede med det problem, at Kodak og konkurrenterne ikke kunne lave deres film ens fra produktion til produktion. Når et filmselskab skulle indspille en film, indkøbte de råfilm til hele produktionen på én gang. Sikrede sig at samtlige ruller film havde samme produktionsnummer og gik så i gang med en række prøveoptagelser, der skulle fastslå filmens lysfølsomhed i henholdsvis dagslys og kunstlys, dens optimale fremkaldetid og farvefølsomhed. Selv om der var tale om sort/hvide film, så varierede deres følsomhed overfor især rødt og grønt fra produktion til produktion og filmindustrien var storforbrugere af farvede filtre til at gøre skyerne synlige, bladene på træerne lysere og skuespillerinderne kønnere.

Note 4

Bonus info: da Steven Spielbergs Jurassic Park i 1993 blev markedsført, meddelte man at filmen som medie var dødt – scenerne med dinosaurerne var fremstillet på en computer. Senere satte man så en *Tyrannosaurus rex* fra filmen til salg: den vejede 16 tons og var fremstillet af stål og gummi og i researchen til denne artikel har jeg opdaget, at en stor del var optaget på 70 mm film. Så meget for tidlig computeranimation.

Barnacks salgstale var ikke, at han ville udvikle et fotografiapparat. Nej, han ville lave en indretning med det ene formål at teste råfilm til spillefilm. For at man kunne se detaljer, ville han lave billedet dobbelt så stort som spillefilmens 18 X 24 mm ved at eksponere billederne på langs af filmen. Så kunne filmfotograferne tage en række stillbilleder under de forskellige forhold, som de planlagde deres spillefilm med, de kunne prøve filtre og lamper af – og i stedet for at bruge en hel rulle spillefilm, så kunne de tage 36 billeder på en film, som kun målte 1,75 meter – eller 20 billeder på 1 meter.⁵

Tanken var ikke ny, allerede i 1908 havde Barnack håndbygget to små ”kameraer” for Leitz, der kunne fotografere på 35 mm film. De var beregnet til at teste de objektiver til filmkameraer, som Leitz fremstillede.

Barnack fik lov til at udvikle sit filmtestningsværktøj – og det blev verdens første Leica. Med tiden blev filmene mere lysfølsomme og skarpere og i 1925 begyndte man at markedsføre Leica kameraerne som ”rigtige” fotografiapparater. Og de fik hurtigt flere og flere efterlignere⁶ og konkurrenter, hele tiden baseret på Edisons 35 mm biografilm, hvor en uforholdsmæssig stor del af filmen går til perforering når filmen bliver brugt til stillbillede-fotografering.

Dette skete samtidig med, at mørkekamrene blev udvidet med forstørrelsesapparater, som gjorde det muligt at projektere de små negativer op i størrelse.

35 mm filmen blev hurtigt populær, den var relativt billig og man kunne tage mange billeder uden at skulle skifte film. Kodak sendte den på markedet under navnet 135, men den blev også kendt som 24 X 36 film⁷ og småbilledfilm. I hele fil-

mens historie er formatet blevet betragtet, som det mindst mulige kvalitetsformat.

Dette var historien om det format, der i den digitale tidsalder er blevet døbt full frame. Jeg skal undlade en længere udredning om optik, men vil fastslå at et objektivs billedvinkel er afhængig af filmformatet. Ved at regne på filmens eller sensorens diagonal kan man sammenligne objektiver til forskellige billedformater, derfor de mange ”svarer til...” i annoncer for digitalkameraer og det er altid 24 X 36 mm filmformatet, som man sammenligner med.

Filmene bliver mindre og mindre

Kodak fortsatte udviklingen af nye formater til levende billeder – man halverede 35 mm filmen på langs (cirka) og kom frem til 16 mm, som blev standard for film til TV og seriøse kortfilm i mange år. Der kom også kameraer, hvor man først eksponerede den ene halvdel af 16 mm filmen og så den anden. Når filmen så var fremkaldt, blev den skåret op på langs. Dette var starten på amatørsmåfilm også kaldet 8 mm (eller dobbelt 8 eller standard 8) som Kodak markedsførte fra 1932. Denne løsning søgte Kodak i 1965 at opti-

Note 6

Leica er hverken det første kamera, som benyttede 35 mm film (første patent er fra England fra 1906) eller 24X36 Simplex i USA markedsførte det første i 1913, som var en kombination af film - og stillbilledkameraer og med valgfri negativstørrelse. De var bygget til at rumme en hel spillefilmsrulle, så hvis man kun brugte dem til stillbilleder, så kunne man have et helt livs billeder på én film. Det var ikke noget, som tiltalte massepublikummet. For øvrigt en løsning Agfa kopierede med deres Family system i 1980 – hvor man på en super 8 kassette kunne veksle mellem film og enkeltbilleder, hvilket gav en mulighed for 3.600 biller pr film. Det blev heller ikke nogen succes.

Note 7

Filmene er i tidens løb blevet brugt til kameraer med formater fra 18 X 24 til 24 X 72 mm negativer.

Note 5

Hvorfor filmene blev på 36 billeder er der sandsynligvis mange gode forklaringer på. Gamle fotografer mener, at det skyldes, at når man måler råfilm op i mørkekammeret, så svarer 36 billeder præcist til den maksimale afstand mellem højre og venstre hånd (en favn) og 20 billeder er præcist afstanden fra den ene hånd med strakt arm til den modsatte skulder.

mere ved at gøre perforeringen mindre, billederne større og anbringe filmen i en kassette med indbygget trykplade – det kom til at hedde Super 8 og var det medie, som blev brugt til amatørsmal-film indtil der kom videobånd.⁸

En anden fortsættelse af historien om filmen er, at Kodak stædigt fastholdt, at den almindelige forbruger ikke kunne finde ud af at skifte film selv og derfor fremstillede man i 1963 et nyt format baseret på den velkendte 35 mm film. Filmen kom i en kassette, med sort papir på bagsiden og en sparsommelig perforering til at styre fremtrækket. Filmtælleren var stadig sparet væk til fordel for numre på bagsiden af papiret. Formatet kom til at hedde 126 og kameraerne blev døbt Instamatic. Kassetten havde en udformning, der medførte, at der aldrig blev produceret seriøse kvalitetskameraer i større antal⁹ til dette format.¹⁰

Problemet med de mange populærformater som Kodak har markedsført gennem årene, har altid været, at den plade, der skal holde filmen plan og som er en vigtig forudsætning for skarpe billeder, var en del af kassetten og ikke af kameraet. Dette gjorde det meget nemt at skifte film, men gik ud over skarpheden, der kunne variere fra kassette til kassette. Samtidig var filmen rullet op i kraftigt papir med numre bagpå for at spare billedtælleren væk. Papiret kan krumme og presse filmen ud af fokus.

Kodak gjorde et seriøst forsøg med 16mm film i kassetter i 1972 (og med papir på bagsiden) til enkeltbilledefotografi (formatet blev døbt 110).

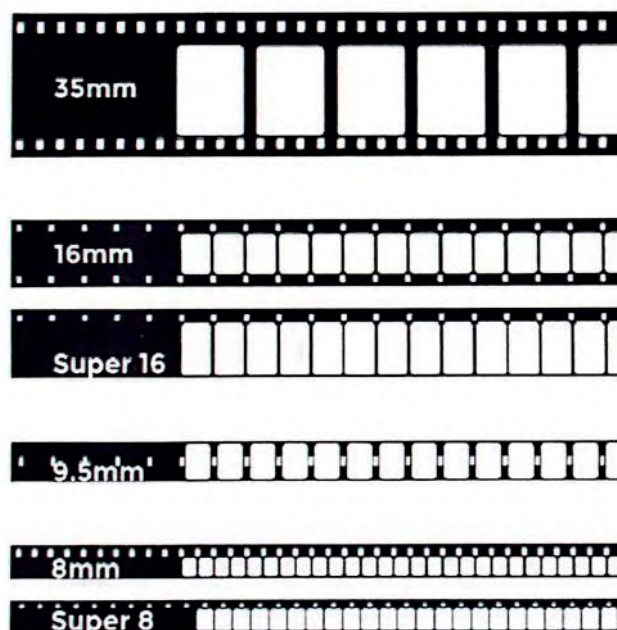
Note 8

Franskmændene, der var de første, som opfandt fotografiet, farvefilmen og de levende billeder, har forsøgt sig med et format de kaldte 9½ mm – det var en 8 mm film med perforeringen på midten, på samme vis som brødrene Lumieres oprindelige film. Et hul mellem hvert billede – efter sigende med en fremragende kvalitet, men uden den store kommercielle succes. Dette skyldtes primært, at hvis der var en mekanisk fejl på billedfremføringen, så kom der en ridse midt i billedet – på hele filmen.

Note 9

Både Zeiss og Rollei forsøgte med spejlreflex, men slog aldrig igennem.

COMMON FILM TYPE COMPARISON CHART

Smalfilmsformater. De stadig mindre billeder blev søgt kompenseres med færre og mindre perforeringshuller. Bemærk film nummer 4 – det franske 9½ mm format med perforering på midten. Illustrationen er stillet til rådighed for artiklen af Madeira Optics Museum (Madeira / Portugal).

De sidste kvalitetsmæssige selvmordsforsøg fra Kodak blev Disc (1982), som trods enhver teknisk og kvalitetsmæssig beskrivelse og det lidt bedre, men langt fra perfekte APS format (1996)¹¹.

Note 10

Kodak forsøgte sig i 1935 med en 35 mm film med enkelt perforering, papir på bagsiden og 8 optagelser pr. film, som blev døbt Bantam (828) og negativer, der var 30% større end 24 X 36, men der var meget få (eller ingen) kamerafabrikker, der fulgte trop. Det er meget omkostnings tungt at udvikle objektiver til nye (større) filmformater. Agfa forsøgte sig med en alternativ kassette til 35 mm filmen, kaldet Rapid, som indeholdt den traditionelle dobbeltperforerede film og et negativformat på 24 X 24 mm.

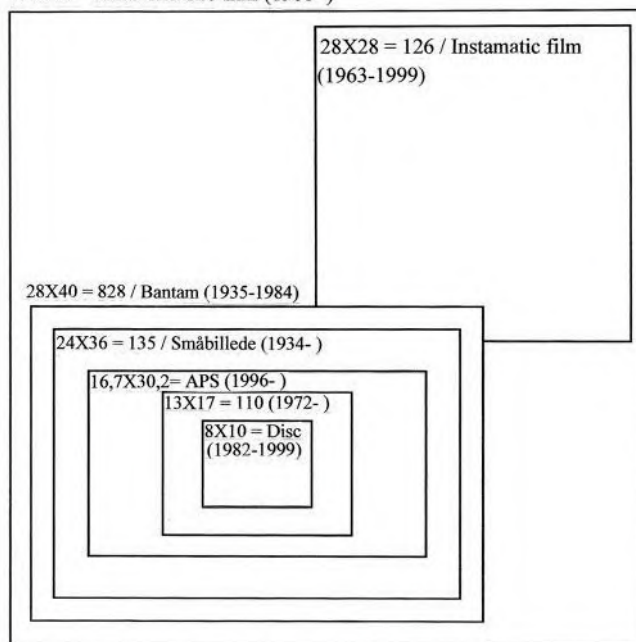
Den positive konsekvens af disse udviklinger er, at fordi de teknisk var mangelfulde, blev der holdt liv i 135 og 120 filmene til de seriøse fotografer og der blev, parallelt med Kodaks forsøg med nye formater, udviklet en lang række billige og gode kameraer til 24 X 36 mm formatet gennem årene med mange gode billeder til følge.

Det er et udslag af skæbnens ironi, at Kodak var med til at udvikle de første digitalkameraer. Kodak trak sig fra projektet, fordi man ikke mente, at et sådant produkt havde en fremtid. Så mens man konsekvent, ved at producere film til stadig mindre negativer med deraf ringere og ringere kvalitet, forberedte markedet til de første digitalkameraer, så kostede udviklingen Kodak livet.

Ovenstående skal ikke opfattes som kritik af Kodak (og andre film- og kamerafabrikanter). Mange af de løsninger, som er blevet markedsført gennem årene kunne have været bedre, men man har skabt produkter, der henvendte sig til mange mennesker og uden dette, havde fotografiet aldrig udviklet sig til det spændende medie, som det er blevet.

De praktiske og billige film på rulleform medførte en udvikling af det fotografiske billedsprog, som fra fotografiets opfindelse i 1820 og frem til tiden efter 1. Verdenskrig lignede ørkenvandring, hvor fotografer med megen fritid og mange penge forsøgte at fremstille billeder, der imiterede kunst fremfor fotografi. Først da fotografiet blev befriet fra pladefotografiets enkeltbilleder og blev så billigt, at kameraerne kom ud i virkeligheden i hænderne på mange fotografer, blev resultaterne interessante at se på.

58X58 = 6X6 / 120/620 film (1901-)

Billedformater fra 24X36 til Disc. Illustrationen er stillet til rådighed for artiklen af George Eastman Museum i Rochester (New York / USA).

Nu mangler vi, at nogen tager digitalfotografiet og finder ud af, hvad det kan bruges til. Nu forsøger fotograferne at få det til at ligne rigtig (film) fotografi – med filtre og apps, som får digitalfotografierne til at ligne noget, der er taget på Polaroid, Kodachrome eller med et Instamatic. Nutiden ligner fotografiets første ørkenvandring – fra 1820 til 1920.

Note 11

I 1970 mente vi, at de stadig mindre film var udtryk for profitmaksimering og kapitalismens ondskab. I dag ville man kunne påberåbe sig ressourcebesparelser og miljøhensyn. Sandheden ligger nok et sted i midten.

Stillbilled film som kan fremkaldes i dag. Disc-filmen glimrer ved sit fravær. Illustrationen er stillet til rådighed for artiklen af The Darkroom i San Clemente (Californien / USA).

To små nuttede franskmænd

Klaus-Eckard Riess

Artiklens overskrift tager ikke sigte på de to geniale franske filmpionerer Auguste og Louis Lumière, men derimod på to 35 mm kameraer i miniature størrelse, der er blevet fremstillet af en virksomhed, som brødrenes far Antoine Lumière (1840 – 1911) havde grundlagt i sin tid i Lyon.

Først i 1930'erne begyndte firmaet at producere fotografiapparater. Det lille ELJY, som blev lanceret i 1937, var et af de tidligste franske kameraer i 24x36 mm format. Den ringe højde blev opnået ved at barbere perforeringen af 35 mm filmen, således at den kun blev 30 mm bred og kom til at fylde mindre i kameraet. I stedet for forsynde man filmen med en papirbagside og påtrykte billednumre fra 1 til 8, som kunne aflæses igennem en rød rude i kameraets bagdæksel.

Eljy og Eljy Club.

Hvorfor døbte man kameraet ELJY?

Den 11. marts 1911 var de to store producenter af fotopapir og fotoplader Lumière og Jougla blevet fusioneret til "Union Photographique Industrielle Lumière & Jougla". Auguste Lumière avancerede til firmaets præsident, medens Joseph Jougla beholdt aktiemajoriteten.

Virksomhedens opsigtsvækkende lille kamera fik derfor lov til at bære grundlæggernes begyndelsesbogstaver L og J, der på fransk udtales ELJY.

Eljy med synkrobøsning, ca. 1948.

Det viste kamera er fra ca. 1948, da det allerede er kendetegnet af en synkrobøsning. Den opklapelige søger er forsynet med to parallaxeindstillinger, uendeligt og 0,5 m. Kameraets fronttubus med lukker og objektiv kan skubbes ind, sådan at kameraet kommer til at fylde mindre i en jakkelomme. Objektivet er et Lypar med lysstyrke 3,5. Lukkeren bærer navnet Lumiere og har tider fra 1/10 til 1/200 sekund samt B og T.

Simpel filmilægning.

Næste lille vidunder hedder ELJY *Club* og kom på markedet i 1951. I dag er det relativt svært at finde. Objektivet hedder igen Lypar med lysstyrke 3,5 og brændvidde på 40 mm. Lumiere lukkeren byder denne gang på tider fra 1 til 1/300 sekund og B. Også på dette kamera kan fronten skubbes ind. Det nye er en optisk belysningsmåler. Fra en afstand på ca. 20 cm skal der i den smalle rude bagerst i topdækslet aflæses det sidste synlige bogstav. Dette indstilles på skalaen på topdækslet, hvorefter kombination af lukkertid og blænde aflæses til højre. I 1958 fik kameraet billedtal på transportknappen. Placeringen af tallene kan virke forvirrende. Men den ulige afstand mellem tallene

skyldes, at diameteren af den oprullede film vokser på opsamlerspølen (som beskrevet af Leif Johansen i artiklen om Bolta/Photavit).

De franske ord på skalaen til venstre har følgende betydning:

MER NEIGE	hav sne
AU SOLEIL	i solen
A L'OMBRE	i skyggen
SOUS BOIS	under træer
INT _R CLAIR	indendørs lyst
INT _R SOMBRE	indendørs mørkt

Eljy Club med billedtal på transportknappen ca. 1958.

Skalaen ovenpå kræver at man er franskyndig .

Kameraerne fra Lumière i Lyon er tilsyneladende aldrig blevet solgt i Danmark. Det lille ELJY blev produceret fra 1937 til 1951 i forskellige varianter og flere farver, samt i en luksusudgave beklædt med krokodilleskind.

Det kun lidt større ELJY *Club* var i produktion fra 1951 til 1962.

Fra 1933 til 1949 fremstillede Lumière også nogle kameraer i format 3x4 cm med navnet ELAX.

Et OPTAX i format 24x36 mm stod på programmet fra 1948 til 1955, og fra 1956 til 1961 fulgte det beskedne plastikkamera STARTER, ligeledes 24x36 mm.

Efter at firmaet fra 1962 var blevet en del af Ciba og Ilford, distribuerede Lumière omkring 1970 nogle dengang moderne kameraer under navnet CILMATIC (CIL = Ciba Ilford Lumière). Disse kameraer var dog blevet produceret af Dagora i Reutlingen/Tyskland.

APPAREIL de PETIT FORMAT...
mais aussi APPAREIL de POCHE

LE

SUPER-ELGY
LUMIÈRE

est PRÉCIS
 LÉGER
 ROBUSTE

Objectif F : 3,5
 Mise au point de 0 m. 50
 à l'infini.

Eljy annonce ca. 1938.

Stereoskopiske øvelser

til brug for skelende

Andreas Trier Mørch/Klaus-Eckard Riess

En højst besynderlig mappe med stereobilleder er dukket frem af glemslen på et loppemarked. Den indeholder 32 billeder, er tysk fremstillet i 1914 og angiveligt udgivet nu i 7. oplag og til overflod

hedder den også Del 1. Med den følger en brugsanvisning på 1½ A4 side. Af brugsanvisningen fremgår at der startes med planche 2 idet:

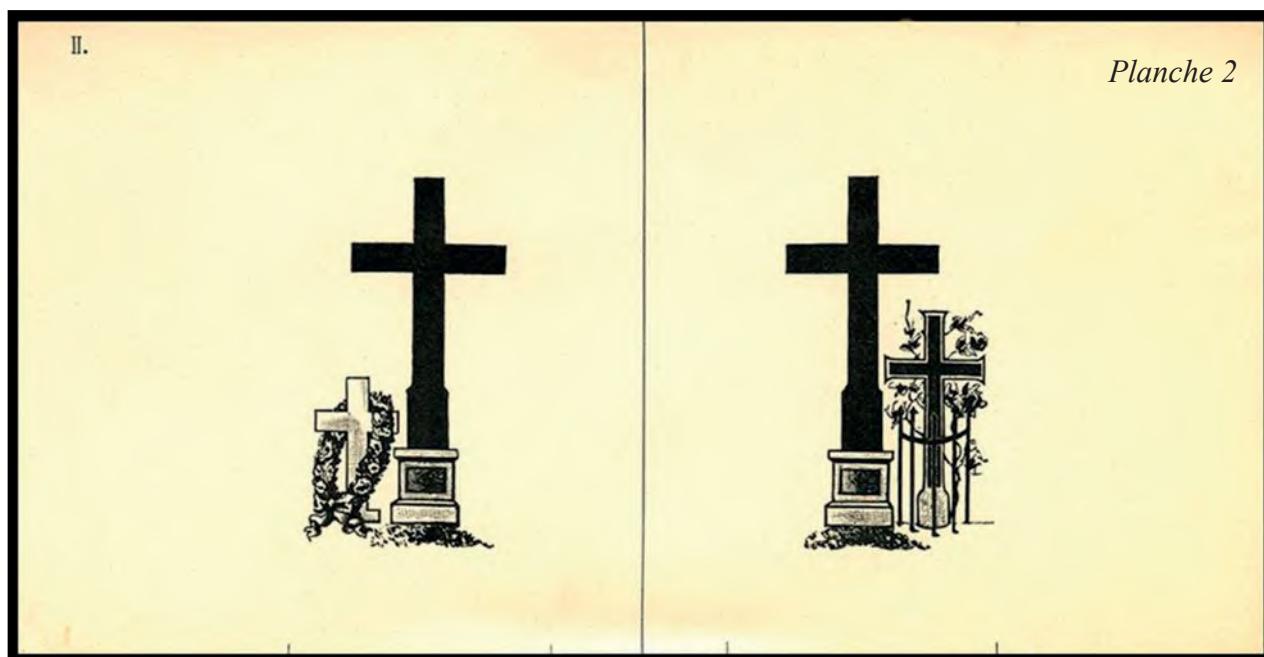
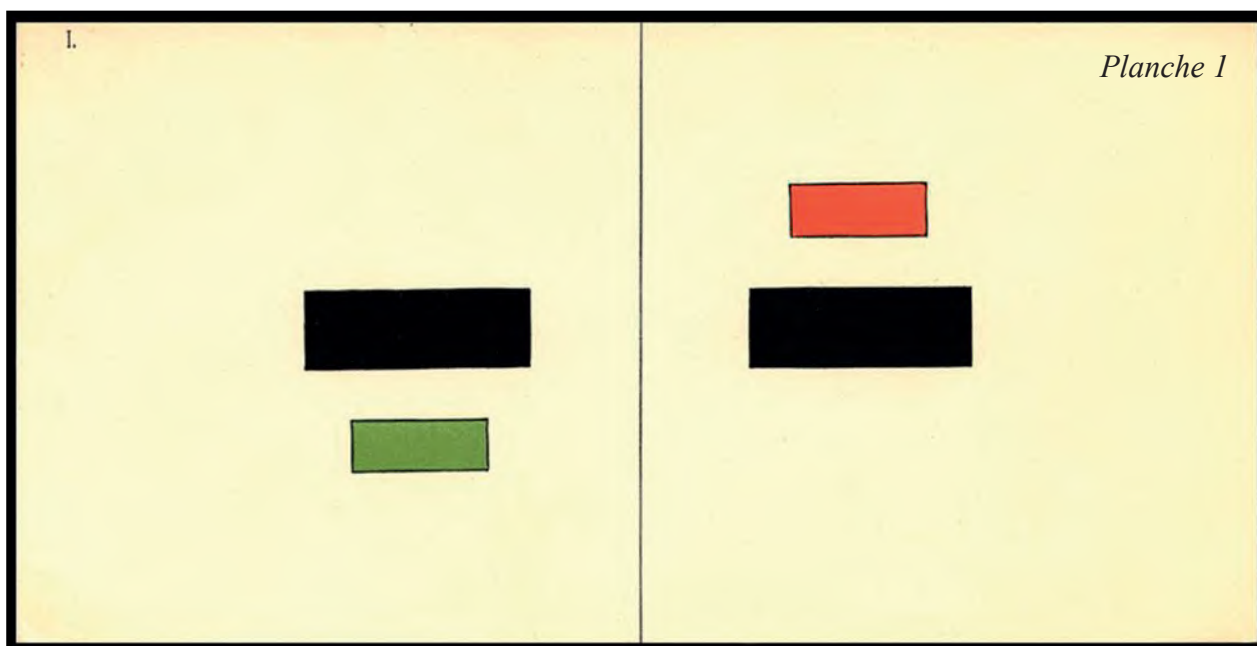

Planche 2:

De stereoskopiske øvelser har til formål, at lære at finde de stimulerede impulser for den binokulære fastholdelse. Denne opgave kan vi først gå i gang med, når patienten er i stand til at opfatte begge halvbilleder i stereoskopet samtidigt. Til afgørelsen af dette spørgsmål er tavle II egnet. Ser patienten i stereoskopet på denne tavle 3 kryds, så består et binokulært enkeltsyn; ser han 4 kryds, så finder en samtidig, men adskilt perception af de to halvbilleder sted; men ser han kun 2 kryds, så drejer det sig om, at et øje er udelukket fra synet.

Altså: Ser man tre kors er det ud af vagten, se man fire skeler man, og ses der kun to er man blind på det ene øje.

Hallo! Behøves der stereobiller for at konstatere dette? For brugsanvisningen går ufortrødent videre:

Planche 1:

For at overvinde denne udelukkelse betjener vi os til at begynde med af planche I, hvis store stærk kontrasterede farvefelter er særlig egnede til dette formål. Medens patienten betragter denne tavle i stereoskopet, skal man spørge ham, hvilke farver han ser. Lyder svaret f.eks. "grønt og sort", så viser det at det venstre øje fikserer. Nu skal det andet øje fikseres, idet man tildækker okularret af det venstre fikserende øje med et stykke karton. Så snart patienten siger "rødt og sort" skal det højre okular dækkes til, hvorefter man fortsætter med skiftevis at tildække et af okularerne i stadig større tempo. Her skal patienten hver gang angive, om han ser "rødt" eller "grønt". Efter at have tildækket 10 til 20 gange skal begge okularer pludseligt gives fri. I mange tilfælde ser patienten i dette øjeblik begge halvbilleder på én gang.

Det var dog imponerende! Hvordan man skifter lynhurtigt fra det ene øje til det andet (uden patienten opdager det) fremgår ikke af brugsanvisningen. Når dette så er gjort 10-20 gange snydes der

og åbnes for begge øjne på en gang og voila – øjnene er nu rettet ind. Keine Hexerei, nur Behändigkeit. En række plancher f.eks. no. 26 har til hensigt at undgå snyderi, for som det hedder i brugsanvisningen:

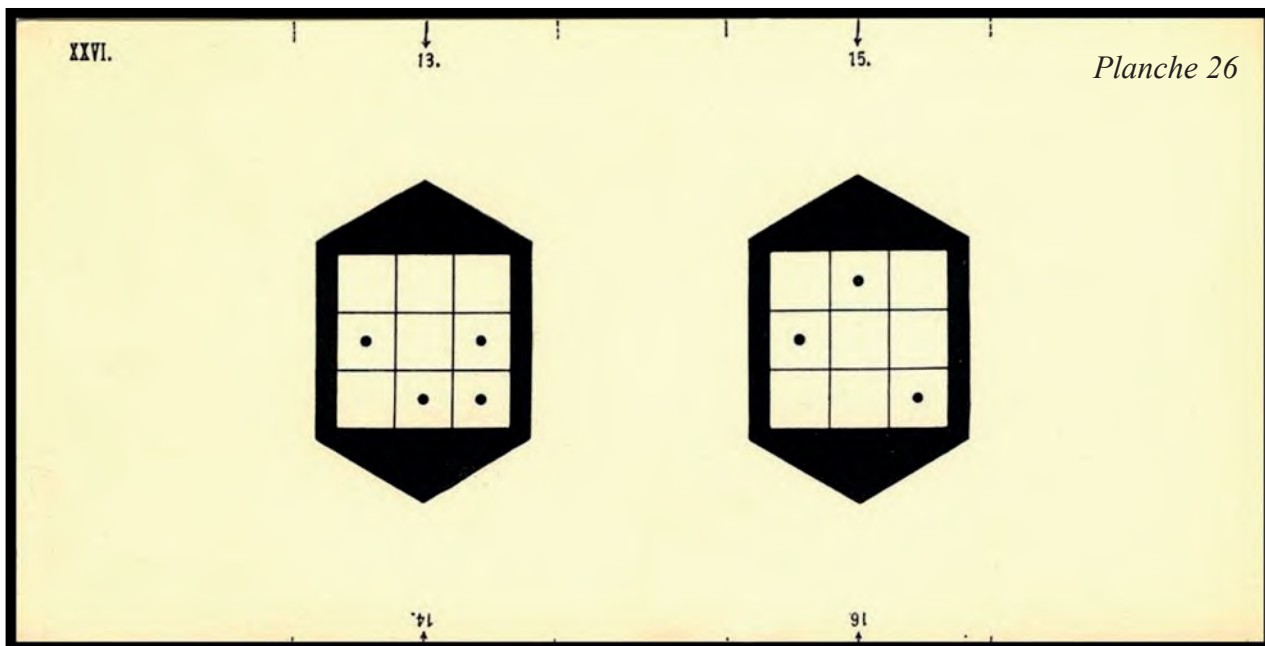

Planche 26

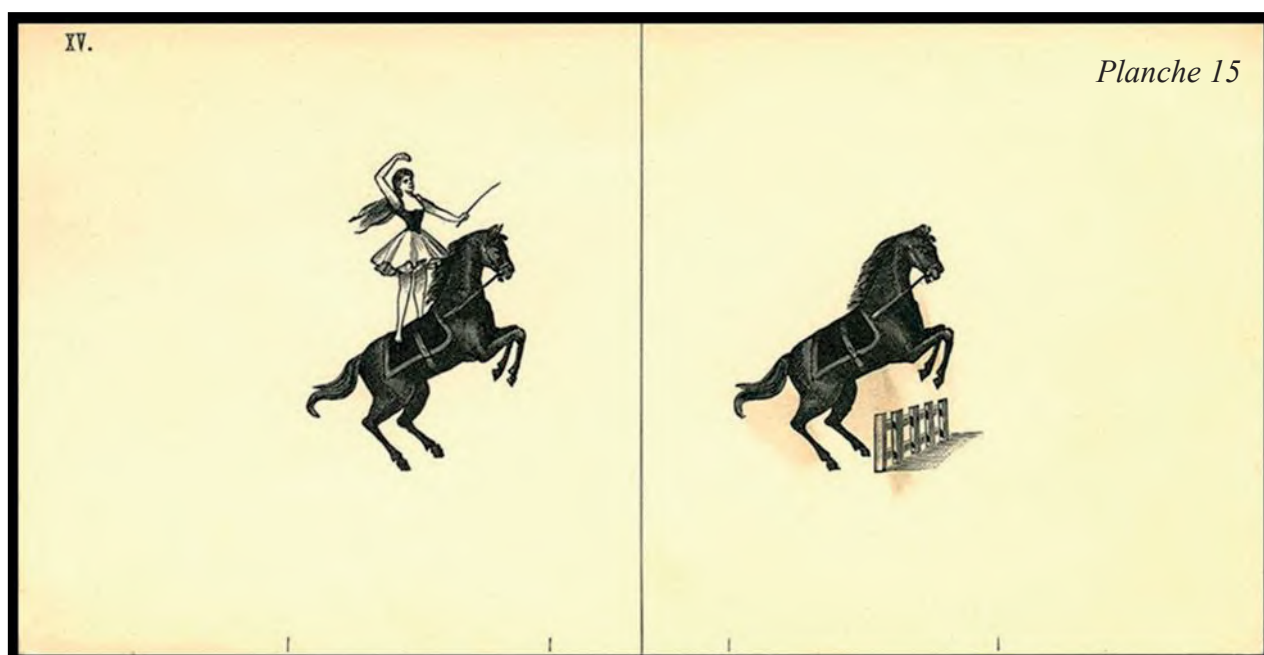
Yngre børn har ofte tendens til at lave forkerte opgaver. Ofte retter de deres udsagn ikke efter de faktiske iagttagelser, men efter det, som ifølge deres mening forventes af dem. Så snart de altså ved eller har gættet sig til, hvordan et samlebillede skal se ud, påstår de at se det rigtigt. Deres udsagn skal derfor altid kontrolleres omhyggeligt. Medens kontrollen af de små patienter med andre tavler ofte er ret vanskeligt, så er det med tavlerne XXIII – XXVI ganske let, fordi det ikke er muligt at beholde alle samlebilleder i hovedet, og lige så lidt kan børn ud fra halvbillederne slutte sig til antal og anordning af punkterne i halvbillederne.

Hvor mange prikker er der så – iagttaget igennem et stereoskop?

Måske kan mappens indhold forbedre evnen til at se – just - stereobilleder. Mange normalt seende kan have svært ved dette og mappens tegnede og meget charmerende billeder kan sikkert være en hjælp, idet store dele af tegningen bliver gentaget på både venstre og højre del. Planche 15 og 17 og kan derfor nemmere fastholdes.

Men intet sted i brugsanvisningen loves der at disse øvelser kan kurere skelen, og af særdeles gode grunde. Man kan ikke forebygge en skelen, og man kan sædvanligvis ikke træne en skelen væk. Der er derfor ingen grund til at købe dyre træningsprogrammer. Der findes en enkelt undtagelse fra denne regel: Når vi læser eller laver andet nærarbejde, skal vi kunne dreje øjnene en lille smule indad. Nogle mennesker har svært ved dette. Denne særlige skeleform kaldes på fagsprog konvergens-insufficiens. Det giver træthed og hovedpine ved læsning. Her kan man ofte hjælpe med øvel-

ser, hvor man styrker musklerne, der drejer øjnene indad. Anderledes forholdet det sig med børn, hvor 5 % af alle skeler. Hvis man skeler, ser man dobbelt; men hos et barn vil hjernen hurtigt begynde at undertrykke synsindtrykket fra det ene øje. Ubevidst kobler barnet det ene øje fra, og barnet ser ikke længere dobbelt. Et barn har derfor ofte ingen klager. Hvis barnet ubevidst altid kobler det samme øje fra, vil synet ikke udvikles normalt på dette øje. Øjet bliver ”dovnt” eller ”skeleblindt”. Først skal man derfor sikre en normal synsudvikling. Har barnet fået et dovent øje, sætter man plaster for det gode øje. Man tvinger herved barnet til at bruge det dovne øje, og synet optrænes. Plasterbehandlingen fortsættes, til synet er normalt på begge øjne. Op træning af synsstyrken fjerner sædvanligvis ikke skelefejlstillingen. Hvis barnet ubevidst veksler mellem de to øjne, bliver synet

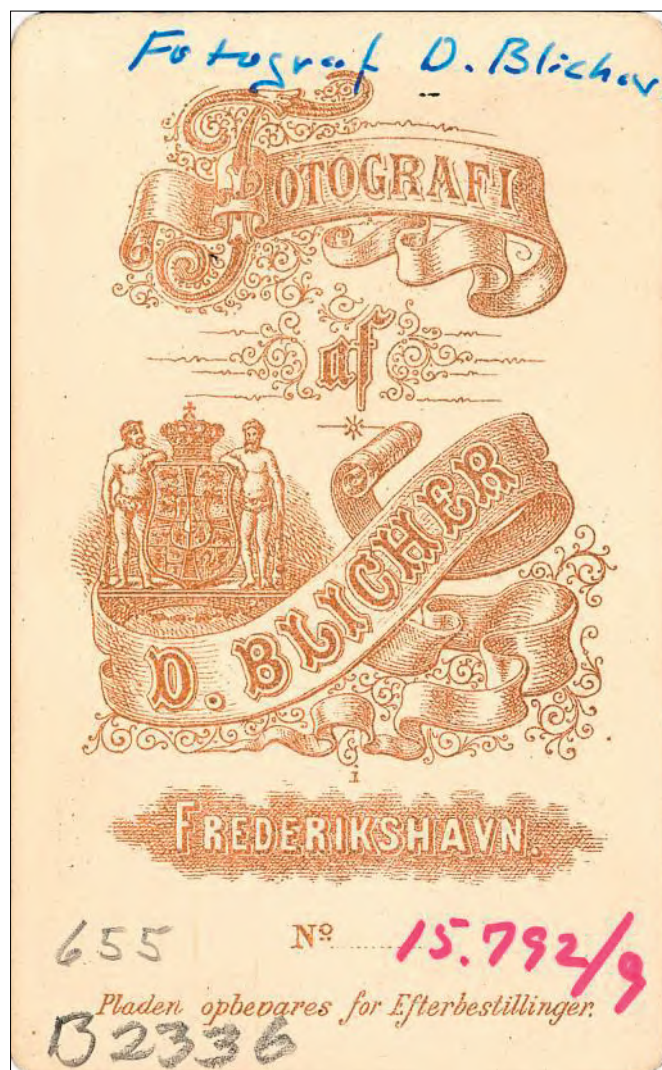
Svar på antal prikker : 5

normalt udviklet. Efter man har optrænet synsstyrken, kan man behandle fejlstillingen af øjnene. En operation foretages, hvis barnets skelen er kosmetisk

påfaldende. Operationen skal sikre barnet en god social udvikling uden mobning. Man kan altså ikke udvikle et dovent øje efter det 10. leveår.

Fotograf Diderik Christian Blicher

Erik S. Christensen

Martine og Diderik Christian Blicher, for og bagside. Billedet er formentlig fra deres bryllup i 1870.

En af Frederikshavns første fastboende fotografer var Diderik Christian Blicher, som i løbet af sin livsbane favnede flere fag udover fotografien, bl.a. malermester, tapetforhandler, husudlejer, kunstner, og offentlige hverv som mangeårig brand- og politichef, personlig værge og lokalpolitiker.

Diderik Christian Blicher blev født den 3. december 1815 i Skovlænge på Lolland. Han er søn af

sognepræsten Jens Christian Blicher, dengang residerende kapellan i Skovlænge, Gurreby og Søllested. Senere flyttede han til Understed, mellem Frederikshavn og Sæby, hvor han blev sognepræst den 6. december 1833. Jens Christian Blicher var fætter til forfatteren Steen Steensen Blicher, og lige som ham, sig selv værst.

Diderik Christian Blicher var oprindeligt uddannet maler og havde taget svendepreve hos en me-

ster i Aalborg. 19 år gammel malede han det der er blevet kaldt det eneste samtidige billede af hans fars fætter, forfatteren Steen Steensen Blicher.

Indtil nu har ingen rigtigt set efter, hvornår Diderik Christian Blicher kom til Frederikshavn. Men i en lille bekendtgørelse i Aalborg Stiftstidende og Adresseavis den 19. juni 1841 fortæller Blicher selv, at han har slået sig ned i Frederikshavn som malermester, hvor han har taget borgerskab.

Ifølge rådstueprotokollen havde Blicher fået borgerskab i Frederikshavn den 5. maj samme år. Men hverken her eller i annoncen får vi at vide, hvor Blicher har slået sig ned i byen. Men et godt gæt vil være i Waarsts gård på Gammeltorvs nordside. Her boede enken efter tobaksspinder Frederik Sørensen Lund, Johanne Sophie Frederikke Hansen, født Rose, som der står i den viel sesattest der udstedes den 26. oktober 1841 mellem den 26 år gamle maler Diderik Christian Bli-

cher og Johanne Sophie på 33. Vielsen blev bevidnet af kæmner Schandorph og købmand Karup. Med ind i ægteskabet bragte Johanne tre børn.

Selvom malermesteren havde slået sig ned i Frederikshavn, kom der til at gå en del år inden han kastede sig ud i fotograferingens kunst. Indtil Blichers gode ven og mangeårige politiske samarbejdspartner Michael Vogelius flyttede til Frederikshavn, for på sin onkels opfordring at starte en konservativ avis i den lille by, må vi nøjes med nogle få notitser i Aalborg Stiftstidende og adresseavis.

Den første oktober 1846 finder vi den første annonce fra Blicher, hvor han annoncerer med et Meubel-Udsalg i Frederikshavn og igen to år efter i februar 1848 ser vi at han annoncerer for Frederikshavn Meubelmagazin.

Redaktør Michael Vogelius med hustruen Charlotte og sønnen Rudolf.

Købmand sparekassedirektør og kommunekæmner Hans Severin Karup. Billedet er formentligt taget af Blicher og Knudstrup har senere kopieret billedet. Knudstrup fik først forretning efter at Karup var død.

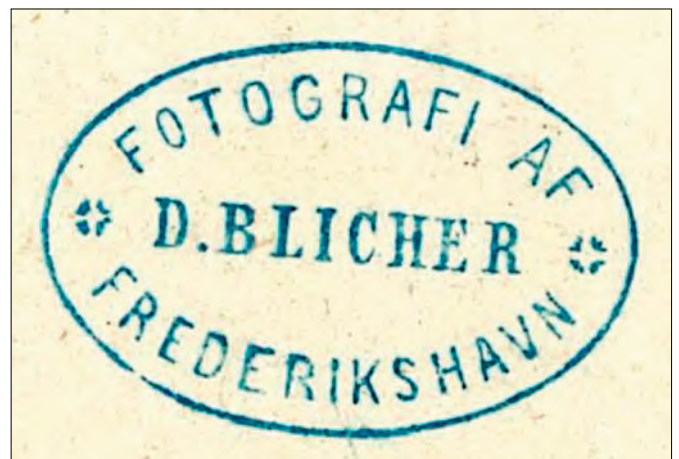

Oline Cloos, født Barfred, gift med Christian Ludvig Cloos.

*Christian Ludvig Cloos, 1825-1912, købmand med eksport til England.
Hans søn, Christian, der var ugift og barnløs, testamenterede halvdelen af sin formue og et jordareal i bakkerne uden for Frederikshavn til byen med den klausul, at der skulle bygges et udsigts-tårn. Tårnet stod færdigt i 1962.*

Første september 1853 udkom Frederikshavns Avis første gang og vi kan dermed følge fotografieringens barndom i byen gennem annoncer. Den første fotograf vi støder på, er daguerreotypiet C. Fritsche. Han får en lidt hård entre til byen, hvortil han ankommer fra Göteborg i november 1854. Den nye dampskibskaj var tilsyneladende ikke bygget færdig endnu, og Fritsches udstyr bliver derfor omladet fra dampskibet til en jolle, som kæntrede inden den nåede land. Men det lykkedes at få udstyret tørret og repareret. Fritsche opholdt sig hos gæstgiver Michelsen, som havde sit gæstgiveri på Havnevejens vestre side, i dag Danmarksgade 10. Fritsche blev i Frederikshavn indtil engang i foråret 1855, hvorefter han rykkede videre, først mod Hjørring og i juni 1855 Aalborg, hvor han slog sig ned indtil han året efter solgte sin forretning til den berømte Aalborgfotograf Tönnies.

Billedet af Christian Cloos var noget af Blichers første arbejde og han havde endnu kun stempler, ikke fortrykt papir.

*Nytorv med købmand G.W. Mørchs ejendom,
samt fotograf Blichers atelier til højre.*

Michael Vogeliuss, Frederikshavns avis, udkom første gang den første september 1853 og kort tid efter kan man følge Blichers virksomhed gennem regelmæssige annoncer. Dog ikke som fotograf og næsten ikke som malermester. Derimod som forhandler af tapeter. Blicher skriver selv i en annonce i 1886, at han grundlagde sin fotografiske virksomhed i 1856. Det er dog gået af i stilhed, for vi skal frem mod midten af året 1860, før vi finder den første annonce for Blichers fotografiske virksomhed.

Som skrevet var der ikke mange annoncer om Blicher som malermester, ud over i juni 1858, hvor han som andre malermestre nedsætter prisen på sit malerarbejde på grund af "tidsforholdene". Man skulle så tro, at han levede af sine faste kunder, men med flere malermestre i den forholdsvis lille by, må der have været en vis konkurrence om kunderne, selvom bystyret har sikret at der i byen ikke var flere mestre end de kunne leve af deres erhverv. I hvert fald frem til næringsfrihedsloven, som fik virkning fra netop 1858, hvor Blicher sætter prisen ned på arbejdet, måske for at tage konkurrencen op med malermestrene uden for byen. Vi kender ikke Blichers kundegrundlag, men kan af skattelisterne se, at han ikke betalte så lille en skat endda, og slet ikke i forhold til sine

konkurrenter, hvilket alt andet lige må betyde at han havde en god indtægt. Et enkelt glimt af malermesterens arbejde får vi, da han restaurere altertavlen i byens gamle kirke.

Fra annoncer ved vi også, at han havde eneret på salget af kalk fra Å mølle ved Mariager og at han solgte fernis, så han har altså også været farvehandler. Enkelte gange dukker der også annoncer op om, at han udlejer lejligheder for andre husejere i Frederikshavn. Selv købte Blicher og hustruen i 1855 en ejendom i Skippergade, næsten op mod Nytorv og med have ned til stranden.

Af skattelisterne ser vi, at Blicher indtægtsmæssigt hævede sig over de øvrige malermestre i byen, så hvad var det han kunne, som andre malermestre ikke kunne, når han stadig ikke ernærede sig som fotograf. Svaret må være, at han havde et godt netværk og stærke politiske forbindelser i den lille by. Da han så samtidigt nød almindelig anerkendelse og var en dygtig organisator betød det, at han fik en del opgaver inden for det kom-

munale system. Ikke maleropgaver, men det der kaldes borgerligt ombud, og som gav indtægter, men også et stort arbejde.

Men fotografen Diderik Christian Blicher, hvornår trådte han ind på scenen? Vi ved det ikke. Men ud fra en annonce i avisen i 1886 lader han os ane, at han har været fotograf siden 1856. Måske, men så har han gået med listesko, hvilket ellers ikke lå til ham.

Jeg har dog en fornemmelse af, at han begynder at fotografere professionelt omkring årsskiftet 1859-60. Malermester C. Kjærulff annoncerede som fotograf sidste gang julen 1859, og fra sommeren 1860 er det Blicher, som massivt begynder at reklamere for sin fotografiske virksomhed. Måske har han overtaget efter Kjærulff, som netop begyndte at reklamere for fotografering i 1856.

Den første annonce for Blichers Photographiske Atelier dukkede op i juli 1860. Her beskrev han hvordan hans Photographiske Atelier i Frederikshavn kunne fremstille "Lysbilleder på velin i alle størrelser såvel som på voxduk, til medailons, de meget yndede lithographier, panotyper (glasbilleder), kopier af kobberstykker, malerier etc udføres dagligt i mit dertil opførte glas-atelier. Bestillinger dagen før eller i det mindste inden to timer før".

Af annoncen får vi altså at vide, at han havde det apparatur, der dengang skulle til for at fremstille billeder, og at han havde et glas-atelier. Mundtlige kilder har bekræftet eksistensen af dette atelier, som egentlig blot var et drivhus, så der kunne trænge så meget dagslys ind i rummet som overhovedet muligt. Han fotograferede udelukkende ved dagslys de første år, hvorfor åbningstiderne indskrænkedes efterhånden som den mørke tid nærmede sig. De forholdsvis lange eksponeringstider betød også at han reklamerede med at atelieret var opvarmet.

I 1861 annoncerede han med, at han agtede at udgive et "photografisk album for Vendsyssel". Heri skulle der være portrætter af alle nulevende verdslige og gejstelige embedsmænd samt kendte Vendelboere. Han forlangte en subscriptionspris på en rigsdaler, men om der var nogen der "bed til bolle" er nok tvivlsomt. Jeg har i min snart 25 år lange arkivkarriere aldrig set et eksemplar af sådant et album. Karen Andersen skriver dog i sit udgivne manuskript, at han muligvis udfoldede fotograferingen til hele Danmark. En nu bortkom-

Lærer Hammerich.

met samling fra førstelærer Sørensen i Bangsbostrand kunne antyde det, og der skulle kunne findes et album mærket "T".

Blicher var god til at røre i gryden og kunne altid krydre sine annoncer med noget nyt og spændende, som i 1862, hvor han solgte fotografier af Frederik VII i visitkortformat til 3 mark stykket. Eller i 1864, hvor han solgte portrætter af afdøde pastor Lund i Understed. Man kommer næsten til at tænke på provst Meyer i Matador, der blev hængt op på væggen i Larsens lokum.

I 1864 sælger han også et prospekt af Skagen fyr. At han havde nemmere ved at fotografere uden for atelieret skyldes, at han samme år kunne reklamere med, at han har hentet helt nye Dallmeyer instrumenter på Photographisk Institut i København. Han skriver at disse nye apparater er bedre end de gamle og giver en langt større skarphed.

I løbet af 1868 udvidede han sit atelier og fik igen nye J.H. Dalmeyers instrumenter. Mod slutningen af samme år døde hans hustru. Han har sikkert kastet sig over arbejdet, og i 1869 reklamerede han igen med, at han genoptog sit arbejde som maler og møbelhandler. Det har dog næppe været nok for ham, for i august samme år skriver han, at han netop er vendt hjem efter en uddannelsesrejse som fotograf. Hvor han har opholdt sig, skriver han ikke. Men han har fået kurser i både foto, mørkekammerarbejde og i dekoration af studiet. Blicher havde kun en enkelt konkurrent, en omrejsende fotograf H.P. Nielsen, som en kort overgang i 1862 slog sig ned i G. Hückes gård på Havnevejen. Men i 1869 havde han selv fået mod på at tage konkurrencen op, og han fik indrettet et atelier på Harmonien i Sæby, hvor han ville være til stede hver torsdag.

I 1870 giftede Blicher sig igen. Denne gang med den 24 år yngre Martine Larsen fra Hjørring. Blicher har sikkert været et godt parti, men noget kunne tyde på, at interessen for fotografering har bragt dem sammen. Allerede i 1874 annoncerer han med, at hans hustru under et længere ophold hos Budtz Müllers atelier i København har tilegnet sig de nyeste forbedringer og fremskridt på fotografiens område, hvorefter man må formode at mand og kone arbejdede sammen om forretningen i toppen af Skippergade næsten ved Nytorv.

I 1871 åbnede Vendsysselbanen, og han var ikke sen til at annoncere med billeder fra åbningen af den nye jernbanestation. Blicher var, sammen med hele byens borgerskab, straks klar til kamp for en fast jernbaneforbindelse over Limfjorden. Men han og de andre medunderskrivere måtte vente til 1879, før Europa fik sin bro til Vendsyssel.

I 1875 reklamerede han for visitkort i siddende og stående stilling med forskellige salondekorationer, som han netop havde hentet hjem fra Berlin. Visitkortene var brystbilleder i alle størrelser. De kunne være retoucherede eller fortonede i amerikansk oval eller medallionformat. Ofte blev billederne leveret i udhugget kulørt karton. Han var også leveringsdygtig i kabinetsportrætter fra 6 til 10 tommer, blødt og fint retoucherede, og større fotografier fra 10 til 24 tommer, som kunne leveres i løbet af fire uger til moderate priser. De store portrætter blev, skriver han, retoucherede ved Københavns dygtigste kunstnere. Han leverede også forstørrelser og kopier efter alle arter af fotografier, malerier og andre kunstværker.

Lyset var konstant et problem for Blicher. I 1878 averterede han at børn skulle fotograferes på alle søgnedage fra 11 til 1 så længe forårstiden varer. Han havde altså god erfaring med de utålmodige børn. For de voksnes vedkommende kunne han også fotografere frem til jul, men kun til klokken 2, og det selvom det var gråvej.

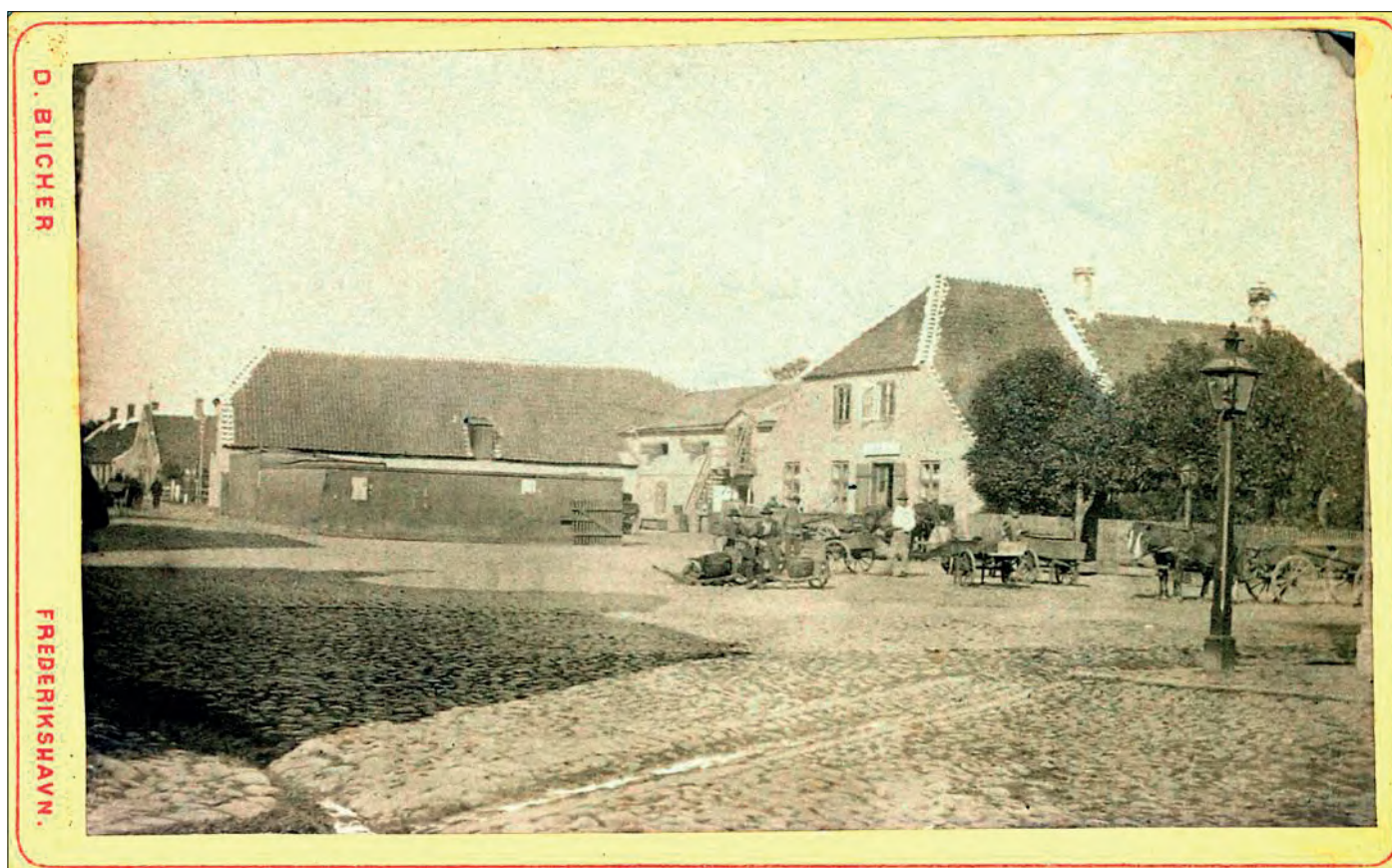
I 1883 har han fuldstændigt indført emulsionsprocessen, så nu kan eksponeringstiden sættes ned fra 12 eller 25 sekunder til et halvt eller et helt sekund. Han skriver direkte, at det gør det langt nemmere at fotografere børn og grupper. Desuden betyder det også, at billederne ikke længere nødvendigvis skulle retoucheres.

I 1885 havde han taget billeder af den meget populære pastor Theodorus Levin Levinsen i fuldt ornat. Levinsen var stærk fortaler for at Frederikshavn fik en ny kirke. Han opnåede dog ikke at se kirken færdig som sognepræst i Frederikshavn. Han forlod byen efter 10 år i 1889, året før grundstensnedlæggelsen.

Det gik ned ad bakke med Diderik Christian Blichers helbred. I 1886 skrev han i avisen at han, formedelst alder og svagelighed snarest ønskede at afhænde den nordlige del af ejendommen i Skippergade. Den del der lå nærmest torvet. Samme år ansøgte han også om afsked fra de fattiges kasse. Blicher døde den 21. oktober 1887. Året efter satte fru Blicher på grund af bortrejse ejendommen inklusive de fotografiske instrumenter til salg. Skæbnens ironi var, at der i 1888 var ildløs i fru Blichers køkken, men det nydannede lønnede brandkorps, der havde taget over efter de frivillige, fik begrænset skaderne.

Men huset var ikke let at komme af med. Proprietær og forligskommissær Holm forsøgte at sælge ejendommen. Det lykkedes dog at sælge den nordlige del til værtshusholder Mathiesen. Men ejendommen havde skiftet ejer ikke mindre end tre gange indenfor 14 dage. Den sidste del af ejendommen solgte vennen prokurator Hesse på auktion for fru Blicher. Den var 2889 kvadratalen med forhus. Beboelsen var med to lejligheder og et sidehus med atelier, hvor der i over 30 år har været drevet fotografisk forretning. Til sidst blot at forretningen føres videre i tre måneder efter 1.5 1889.

Det blev Blichers assistent, fru bagermester Andrea Christiansen, der videreførte forretningen. Men da hendes tilstedeværelse i mandens bageri i

Søndergade 125 var påkrævet, flyttede hun forretningen til Lille Frederikshavn. Efter sigende kunne hun ikke altid få de fotografiske ender til at nå sammen og hun var altid bagud med leveringen. Men hendes billeder er nu gode nok.

I midtbyen erobrer William Steen Møller i stedet den fotografiske scene fra november 1888.

Nytorv med W. Klitgaards store købmandsgård. Købmand Waldemar Klitgaard kom til at lægge navn til en fiskekutter, der blev bygget af et interessentskab. Kutteren, der blev bygget i 1891 efter helt nye principper, findes stadig og vedligeholdes og sejles af frivillige.

Forsidebilledet.

Gruppebillede af kendte borgere og fotograf Blichers venner og omgangskreds i Frederikshavn fra 1860'erne, hvor Blicher var enerådende i Frederikshavn.

På billedet ses i øverste række fra venstre:

Prokurator Hesse, prokurator O. Poulsen, telegrafbestyrer Blom

2. række fra venstre:

Fuldmægtig Münster, redaktør M. Vogelius, fuldmægtig J.C.Jensen, købmand G.W.Mørch

3. række fra venstre:

Købmand Michael Lund, distriktslæge Meyer, cancelliraad C.C. Casper, købmand C.A. Wøhlk

nederste række fra venstre:

Jernstøber Meilby, gæstgiver Zimmermann, købmand W. Klitgaard.

Kommentar til

"Mobilitet i den fotografiske verden - del 2"

I Objektiv nr. 154

Uffe Lomholt Madsen

Til Hans Elfelt Bonnesens interessante artikel om 35-mm-filmens anvendelse fra i begyndelsen udelukkende kinofilm til også at blive et lige så klassisk filmformat til optagelse af faste billeder (de "levende" billeder var jo også faste billeder), har jeg følgende at bemærke:

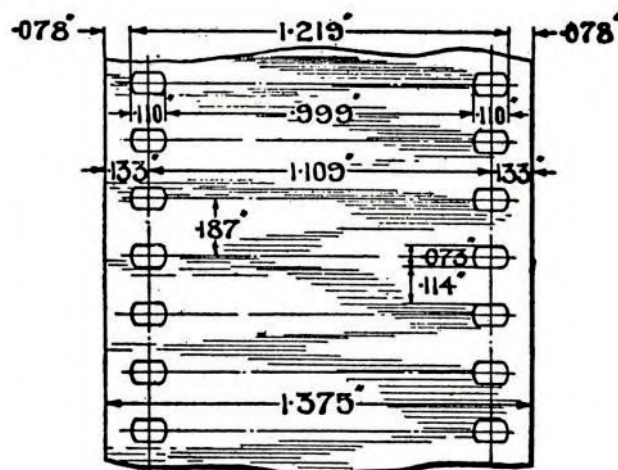
En standard for filmbredden 35 mm blev ikke fastlagt af SMPTE i 1909. Society of Motion Picture Engineers (SMPE) blev grundlagt i 1916, og først i 1950 ændredes navnet til Society of Motion Picture and Television Engineers (SMPTE).

I 1917 kom SMPE's første standard for 35-mm-kinofilmens dimensioner (fig. 1). Den angav samme breddemål som W.K.L. Dicksons på $1 \frac{3}{8}$ " (1,375") 34,925 mm. Bonnesens artikel angiver det "pudsige" ved 35-mm-bredden, at den var en halvering af en oprindelig filmbredde på $1 \frac{9}{16}$ " (39,688 mm) – selv med god vilje bliver det ikke 34,925 mm!

I 1928 kommer SMPE med en standard (fig. 2) indeholdende et maksimum- og minimumsmål for bl.a. bredden, nemlig maksimum 1,37795" = 35 mm og minimum 1,37598" = 34,950 mm. Og i 1930 optages standarden af ASA (American Standard Association). I alle tilfælde en bredde der overstiger Dicksons angivelse.

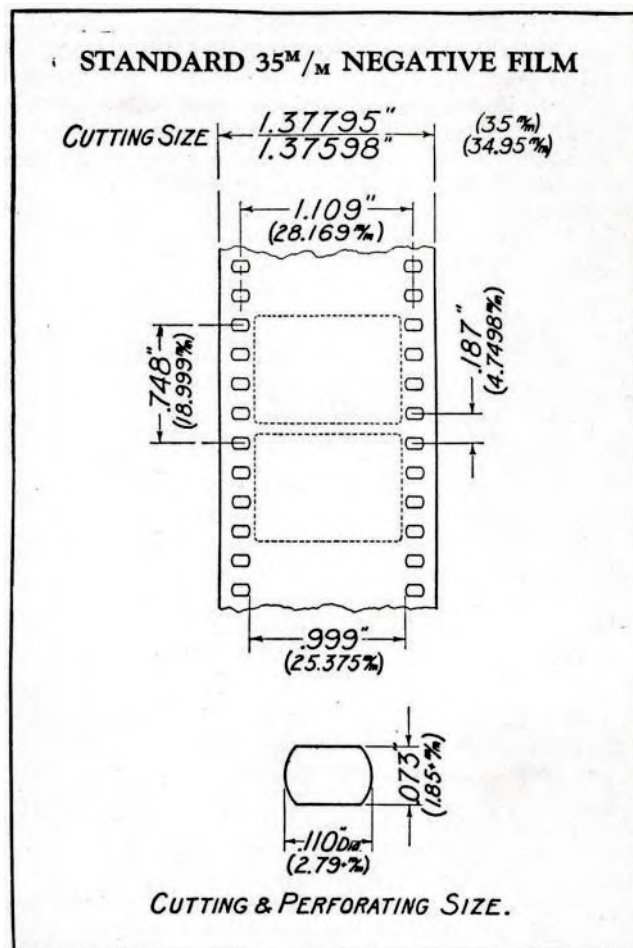
Den tyske norm DIN KIN 8 fra 1933 (fig. 3) angiver bredden til 35 mm -0,1 mm. Altså et minimumsmål på 34,900 mm. Dicksons oprindelige mål på 34,925 mm ligger inden for disse mål. Nutidige standarder som ANSI/SMPTE 139 og ISO 491 angiver mål på maksimum 35 mm og minimum 34,950 mm. Den tyske DIN 15501 har dog som minimumsmål 34,940 mm.

I dag er den såkaldte 35-mm-film en anelse bredere end Dicksons nultolerancemål, men aldrig over 35 mm – naturligvis forudsat at standarderne er overholdt. 35 mm har kun i sjældne tilfælde været en reel filmbredde, det er derimod en maksimumdimension.

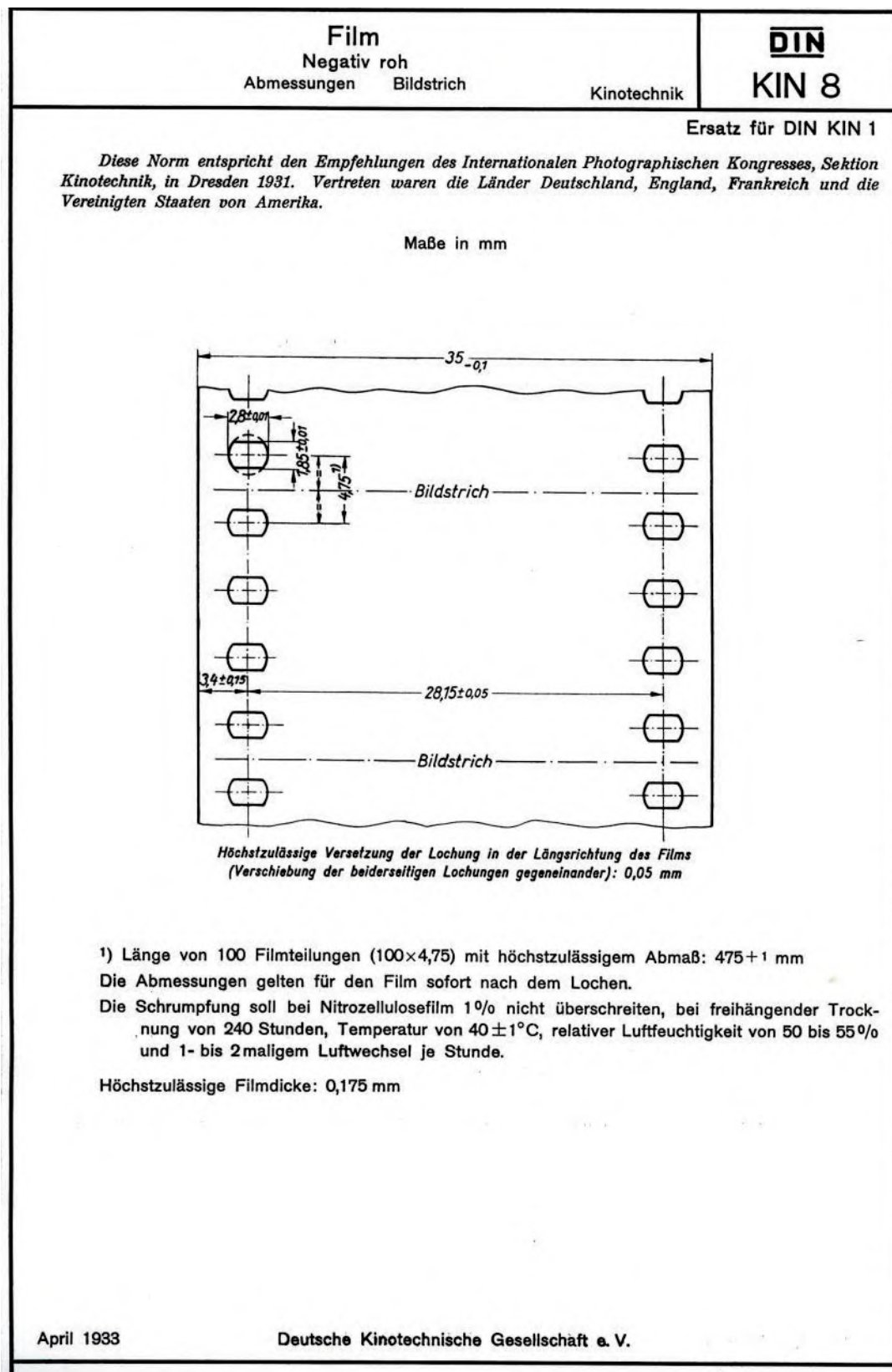
SMPE Standard 1917.

SMPE Standard 1928.

Forklaringen på 35-mm-kinofilmens vej til fotografiapparaterne, hvor "fotografen måtte bede sin assistent om en frisk filmkassette med 300 meter

film sat på kameraet", er sikkert rigtig – bortset fra de mange meter film. På det tidspunkt var almindelig praksis ca. 60 m eller mindre.

Billedgruppen

Gerhard Ryding

Mødereferater

Otto Bodemann

Torsdag 28. marts 2019

Af Tune Laug

Det annoncerede foredrag om stereoskopi ved Peter Randløv, måtte desværre aflyses pga. sygdom. Heldigvis kunne Ann Vibeke Knudsen rykke ind med kort varsel med et foredrag om sukkerkogeren, fotografen, eddikebryggeren og kvaksalveren Otto Bodemann i Maribo. Ann Vibeke fortalte levende om Bodemanns vidt forgretnede karriere, og krydrede historien med gamle fotos fra Maribo og omegn. Efter foredraget gik vi over til "Runden". I forlængelse af sin nye bog om Nellerødmanden havde Lennart Weber medbragt en violin fremstillet af JPA og Hans Jørgen forhøjede stemningen med et par numre på violinen. Interessant at se og høre hvor bredt JPA favnede med sin håndværksmæssige snilde. Claus Neble havde medbragt en række meget forskellige fotografier som han viste frem for at give nogle bud på, og diskutere hvad der hører ind under Billedgruppens interessefelt. Claus orienterede også om et forårsarrangement med veteranbiler ved Kastellet i København. Niels Resdahl fremviste og fortalte om et panoramabillede af Nyhavn. Per fortalte at han havde købt en stor samling 18x24 glasplader (ca. 1.2 – 1.5 tons) efter fotografen Marius Knudsen, incl. 9 lommebøger med oplysninger om fotografierne. Per har købt domænet "Marius Knudsen.dk" og vil lægge billeder ind der. Per havde medbragt nogle interessante eksempler på fotografierne som beskrev overgangen fra brugen af arbejdsheste til traktorer i DK. Daniel arbejder med anaglyffe fotografier som er en speciel 3D-teknik. Andreas vil medtage nogle billige forstørrelsesglas som vi kan købe på næste møde. Ann Vibeke gjorde opmærksom på "www.fotohistorie.com" hvor man kan finde fotografier efter fotografernes navn og efter landsdele. Aftenen sluttede med et mindre salg af gamle fotografier.

En fotohistorisk rejse i Kong Leopolds "Uafhængige Congostat".

25. april 2019.

Af Tune Laug.

Ann Vibeke Knudsen indledte sit foredrag med at fortælle om hvordan hun var kommet til at interessere sig for Congo, og de skandinaver som for godt 100 år siden drog til Congo som f.eks. soldater læger eller missionærer. Ann Vibekes interesse blev vakt allerede i ungdommen med de store fortællinger om Stanley og Livingstone. Sidenhen kom også interessen for datidens fotografer og deres dokumenterende fotografier. Ann Vibekes medvirken i en større skandinavisk udstilling om emnet, og hendes arbejde som redaktør og medskribent af bogen: "Bornholm Congo tur retur" gav yderlige nysgerrighed og viden om emnet. Ann Vibeke havde medbragt nogle eksemplarer af bogen som hun delte ud af på mødet. Fra en længere rejse til Congo viste Ann Vibeke billeder fra nutidens Congo, og gav os dermed indtryk af landets geografiske store udstrækning, befolkningens levevilkår mv, og en speciel udflugt i Stanleys fodspor. I sit oplæg til foredraget, se Objektiv nr.155, viser Ann Vibeke nogle billeder fra kolonitiden, og fortæller om hvordan bl.a. amatørfotografers billeder den gang var med til at dokumentere kolonimagtens, i dette tilfælde Belgiens grusomme fremfærd overfor lokalbefolkningen. Billederne har været medvirkende til at Kong Leopold måtte overdrage sit private domæne Congo til Belgien, som sidenhen også måtte opgive "sin" koloni Congo. I sit foredrag havde Ann Vibeke sat særlig fokus på en afrikansk fotograf Shanu, to bornholmere: fotograf og officer Johan Støckel, og Knud "Kongo"-Jespersen samt missionæren Johannes Emanuel Bræstrup. Sidstnævnte havde et godt blik for motiverne og farvelagde sine diapositiver som blev brugt til foredrag. Ann Vibeke viste en serie flotte billeder fra Bræstrups hånd, og de gav en god fornemmelse af hverdagslivet den gang.

Runden:

Peter Randløv demonstrerede 2 forskellige måder at benytte ROD i Objektiv.dk og bad om en stiltingtagen fra billedgruppen. Der var bred stemning for at billederne ligger i den bedste opløsning, og at der er offentlig adgang. Jesper Bruus spurgte til om der var nogle der ikke havde modtaget det nye april nr. af Objektiv. Baggrunden er ønsket om at indkassere en større besparelse i distributionsleddet. Her har vi skiftet distributør fra PostNord til Bladkompagniet, og blev ramt af begyndervanskeligheder i samarbejdet mellem trykkeri og Bladkompagniet. Vi har påtalt miseren og håber at samarbejdet fungerer ok fremadrettet. Niels Resdahl fortalte at han havde besøgt Køge museum og vist "Objektiv" til dem, og følger op på om der er noget stof til Objektiv fra dem. Niels og flere i billedgruppen kan bekræfte at der kan ligge spændene fotografika i lokalmuseernes gemmer. Andreas måtte med beklagelse berette at de på sidste billedgruppemøde annoncerede forstørrelsesglas desværre var udsolgte. Jan Fleinert gjorde herefter opmærksom på at man kan få en app til sin mobiltelefon der får den til at fungere som lup BRAVO ! Sverre Hugo fortalte om sine erfaringer med at benytte isopropylalkohol til rensning af fotos. Winstrøm havde erfaring for at det var bedre at affotografere end at scanne. Dette emne er nok ikke færdigdebateret. Mødet sluttede med skrotsalg af fotos og fotobøger.

Kommende møder

Torsdag 26. september
Sommerens Fund

Dette møde er jo som altid med emnet "sommerens fund". Mød op og fortæl og vis hvad du har oplevet, fundet, set og hørt i sommerens løb. Det bliver en aften, hvor vi får rigelig tid til at snakke tingene igennem. Husk også at tage billeder med til salg eller bytte.

"Sommerens Fund" Sommerens skattejagter kan byde på både uventede overraskelser og stor variation i hvad der dukker op. Det hører vi gerne om på mødet i september. Eller send en notits / nogle billeder til redaktionen af Objektiv !

Torsdag 24.oktober 2019

Visitkortfotos for og bag.

Indtryk, udtryk, stil og mode

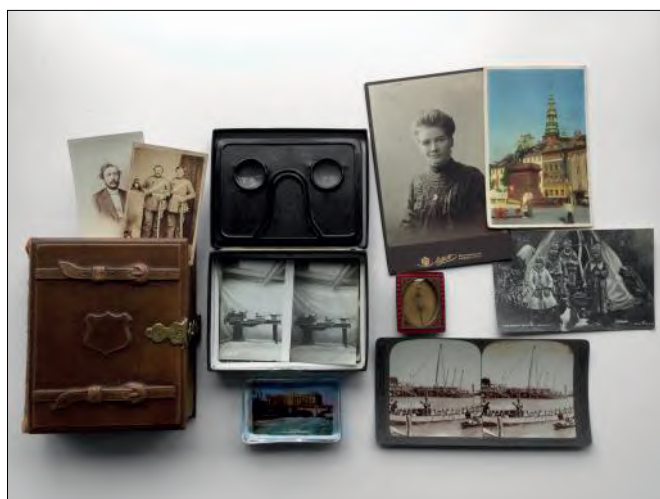
Visitkortfotos dækker hovedsageligt en 60 årig periode fra slutningen af 1850'erne til omkring 1910 Visitkortfotografierne var væsentligt billigere end f.eks. daguerreotypierne. Meget populære, og meget udbredte. Tine Laug vil vise eksempler på den teknisk/kvalitetsmæssige udvikling og på den skiftende stil og mode som kan følges på begge sider af visitkortfotografierne.

Hos fotografen skal man forholde sig i ro. Storebror holder godt fast i lillesøster.

Bagsiden af visitkortfotografierne benyttes typisk til at reklamere for fotografen, i den senere del af perioden ofte meget kunstfærdigt.

Bog- & Udstillingsomtale

Tune Laug

Lauren Greenfield Generation Wealth

Louisiana Museum Humlebæk
22. august 2019 – 26. januar 2020
Af Klaus-Eckard Riess

Generation Wealth er et document over årtiers vilde forbrugsræs. Mere end 200 billeder, film og interviews sørger for både berørende, rystende og fascinerende oplevelser. Den amerikanske fotograf Lauren Greenfield kaster et øjenåbnende og retrospektivt blik på 25 års forbrugskultur.

Fra Louisiana Museets pressemeddelelse:

Greenfield var tidligt optaget af de kommercielle mekanismer, der er i spil rundt om teenagere, net-op som de springer ud som forbrugere. Hvordan kropskultur, ungdom, seksualitet og det at se rig ud blev den egentlige valuta. Dette er ikke ny viden for hverken sociologer eller økonomer, men i hænderne på Greenfield bliver disse mønstre synlige for os alle, og det er intet mindre end et visuelt granatchok.

Jackie og hendes venner med deres Versace-håndtasker til en privat åbning af en Versace-butik, Beverly Hills, Californien, 2007. Som dedikeret Versace-elsker købte Jackie ind af de månedlige forsendelser af nye varer, som modehuset sendte hjem til hende.

@Lauren Greenfield.

Credit: This exhibition was produced and initiated by the Annenberg Space for Photography.

Secret Moneii, 28 år, stripper i Magic City, Atlanta, 2015. Hun tjente næsten 20.000 dollars (ca. 130.000 kr.) i løbet af sin første uge på klubben. Før hun kom til Magic City, måtte den enlige mor til to have to jobs for at tjene til dagen og vejen.

@Lauren Greenfield.
Credit: This exhibition was produced and initiated by the Annenberg Space for Photography.

Noen bilder

Et liv i fotografiets tjeneste

Arne Knudsen

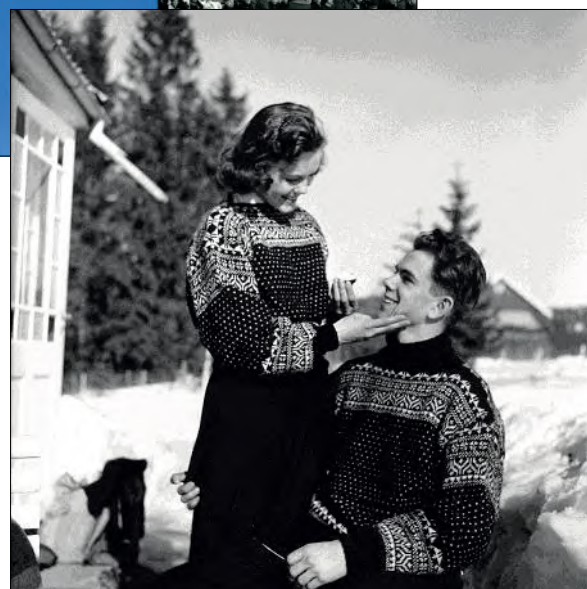
IBSN 978-82-32801-42-8

Forlaget Press

Pris 599,00 kr.

Af Andreas Trier Mørch

Vores norske medlem, Arne Knudsen, har udgivet en bog: "Noen bilder" med nogle af sine mange fotografier gennem næsten 60 år. Som 13-årig cyklede han igennem Danmark, for at købe sit første fotografiapparat i Tyskland, som han bar med sig overalt. Kom i 1950 i lære som fotograf og blev fra 1952 fotovikar på Aftenposten. I 1958 blev firmaet "Knudsens Fotocenter" startet, som fremkaldte og kopierede farvebilleder, men som samtidigt også var et reklamebureau. Her blev der også opbygget en stor fotodatabase med egne og andre fotografers billeder.

Arne Knudsen: Kari strikket like gensere til oss da vi ble forlovet i 1956.

Venskab med skolekammeraten kronprins og den senere Kong Harald afstedkom en lang række opgaver for kongehuset. Endvidere viser bogen et stort udvalg af fotografier af industri, idræt, kultur og teknologi, som beskriver den utrolige udvikling, som Norge har gennemlevet i perioden. Arne Knudsen er også storsamler af fotografika.

80 JAHRE VIEW-MASTER 1939 - 2019

Særudstilling i Huset for Foto- og Filmhistorie Hessen.

Freilichtmuseum Hessenpark.

Laubweg 5,
61267 Neu-Anspach,
Tyskland.

Til den 5. april 2020.

Af Klaus-Eckard Riess.

Prøv at klikke ind på www.hessenpark.de og se dig omkring på et skønt frilandsmuseum. Du finder en hel lille by af smukke bindingsværkhuse med gamle forretninger, håndværkere og værtshuse samt bondegårde m.m.

Huset "Haus aus Queck", centralt beliggende ved hjørnet af torvet, rummer i alle tre etager et fotomuseum og viser hvert år en fotohistorisk særudstilling, som denne gang gælder View-Master.

Frilandsmuseets hjemmeside fortæller på tysk og på engelsk, hvad "Haus am Queck" byder på

The three floors of the House from Queck are dedicated to an exhibition about the history of the photography and film industry in Hesse since the beginnings of photography. The ground floor accommodates a photo shop typical of rural and small-town Hesse between the 1920s and 1960s. The shop included a studio for taking portrait pictures, a photo lab for the development of negatives and the enlargement of pictures, as well as a repair shop for broken cameras.

The most important object in the studio is an original backdrop from 1900 from a Hessian photo shop. The set-up of the photo shop allows visitors to learn about every stage of the creation of a picture – from buying a camera, to the making and production of a photograph as well as the repair of a camera.

Since the mid-19th century, over seventy photography related companies can be traced in Hesse. Every single company with its products and history is presented on the first floor of the House from Queck. Some businesses have existed for decades, others had only a short life span. What economic, social or political currents influenced their success or failure? Hardly any producers manufactured their products entirely on their own. Most procured parts from other manufacturers. The production of camera lenses was a particularly important industry in Hesse. In some instances, it can be difficult to draw the lines between individ-

ual firms because some had shares in other producers. Some employees ran their own, parallel business ventures and some companies had family ties.

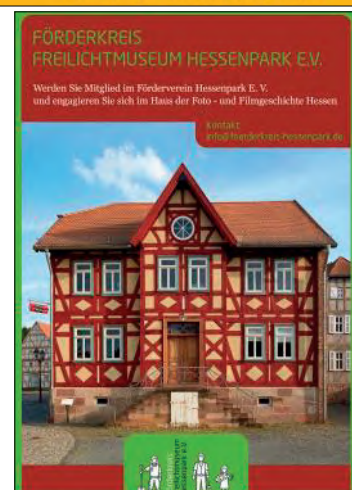
På ferieturen sydover finder du nemt stedet, hvis du på motorvej A5 drejer fra ved udkørsel 16 ca. 25 km før Frankfurt am Main. Derfra er der igen smukt landskab kun ca. 10 km til Neu-Anspach.

Frilandsmuseets åbningstider er:

1. marts til 31. oktober, dagligt 9 - 18.

1. november til 28. februar, lørdage, søndage og helligdage 11 - 17.

Entré 9 Euro.

Medlemsorientering

Møder, foreningsmeddelelser og nyheder

Tune Laug

Mødereferater

Referat af DFS Landsmøde og generalforsamling 27. april 2019 afholdt i forsamlingshuset, Østergade 33, 5500 Middelfart

Omkring 35 DFS medlemmer var mødt op til Landsmøde og generalforsamling. Vi blev budt velkommen af vores formand Sverre Hugo. Ligesom de foregående år havde Leif Johansen arrangeret formiddagskaffe med rundstykker og en lille én. Der var fyldt godt op med ældre kameraer og fotografier, såvel ved loppetaderne som på bordene med anvisningsvarerne. Man fornemmede en særlig spændt stemning denne gang. Anvisningssalgsslisten i Objektiv og de opstillede varer afslørede mange numre med fint fotoudstyr og mange gamle fotografier, heraf en del daguerreotypier. Så også temamæssigt var der meget at byde på for såvel "isenkram" samlere, som for billedfolket. Og formiddagen gav rig lejlighed til at få snakket sammen på kryds og tværs. Hans Jørgen forhøjede stemningen ved at give nogle numre på den fine Nellerødmand-violin som Lennart Weber havde medbragt. Kl. 12 kunne snakken fortsætte ved den fælles frokost i forsamlingshuset. Kl. 13 bød Sverre Hugo velkommen til generalforsamlingen.

Generalforsamling

1. Valg af dirigent

Bjarne Meldgaard blev valgt til dirigent og takkede for valget. Dirigenten konstaterede at generalforsamlingen var lovligt indkaldt. Kassereren bad om at få lagt punkt 7 fastsættelse af kontingent sammen med punkt 3 regnskab, det blev vedtaget. Dirigenten gav herefter ordet til formanden.

2. Formandens beretning.

"Så er der gået et år siden vi sidst var samlet til landsmøde. Det er nu 20. gang jeg som formand skal aflægge beretning for året der er gået.

Til første møde i Kbh viste Peter Eeg Due billeder fra hans fotografiske legestue. Efterårets møde vest for Storebælt var et foredrag om arbejdet med fotografier på Kolding Stadsarkiv af Lene Wul, samt det årlige anvisningssalg. Oktobermødet i Kbh var en tur til Grønland med Jacob Laurtrup, og i november tog Klaus-Eckard Riess os med til Ernemanns fabrikker i Tyskland. Julemødet i december var som altid loppemarked og anvisningssalg. God stemning som altid. Til januar-mødet i Kbh var vi en tur med Tune Laug og Leif Germann på fotomuseet Olympia i Falkenberg; på turen deltog også Klaus-Eckard Riess. I begyndelsen af februar blev vintermødet vest for Storebælt afholdt: Loppemarked, foredrag og skrotsalg samt frokost og godt humør. Senere i februar fortalte Jørn Jørs historien om udviklingen af røntgen, og i marts sluttede sæsonen med en historie om fotograferende malere fortalt af Klaus-Eckard Riess.

Ud over disse møder har den meget aktive billedgruppe holdt en række møder. Der bliver større og større tilslutning, og folk kommer langvejs fra for at være med. Det er på disse møder man kan søge hjælp til sine forskningsopgaver, og senere fremlægge resultatet. Der er en meget stor viden i billedgruppen, og der bliver gerne øst ud af den.

Endelig skal jeg også nævne det som vi alle sammen har glæde af, nemlig Objektiv. Det er dejligt at se hvordan det lykkes redaktionen at fastholde det høje niveau som bladet har. Tusinde tak for jeres indsats. Som I måske har bemærket, har Svend Erik Jeppesen trukket sig tilbage fra redaktionen og har overladt posten til Tune Laug. Tak til Svend Erik for at springe til da vi i sin tid manglede en redaktion efter Flemming Berendt, og Tak til Tune for at fortsætte hvor han slap. Bladet har ganske få annoncører tilbage. Som tak for deres bidrag vil jeg håbe at I vil støtte dem. Det var lidt om hvad der er sket i løbet af det sidste års tid, og jeg vil derfor prøve at vurdere hvad fremtiden vil bringe.

Som alle har bemærket bliver vi færre og færre medlemmer, og vores kasserer har ikke de bedste nyheder med i år. Vi må se i øjnene at de interesseområder som vi har, ikke fanger de unge. Det betyder at der er meget langt imellem at der kommer nye medlemmer. Billedgruppen har trukket nogle enkelte yngre medlemmer, som er historisk interesserede, men egentlige samlere er et uddøende folkefærd. Interessen hos vore medlemmer er dalende med hensyn til anvisningssalg, og loppemarkederne er næsten gået i stå. Til gengæld betyder det sociale samvær meget for vores medlemmer. Mange kommer mindst én time før møderne og enkelte spiser mad sammen før de kommer. Der er altid stor interesse for foredragene, og det er måske vores vej frem.

I bestyrelsen har vi drøftet hvad vi kunne gøre her og nu, og har foreløbig besluttet at vi skærer ned på kørepenge til bestyrelsen og foredragsholdere. Vi afskaffer anvisningssalg på mødet vest for Storebælt i oktober, og erstatter det med et foredrag. Samtidig sløjfer vi februar mødet vest for Storebælt. Der er som tidligere nævnt dalende interesse for loppemarked, og fremmødet bliver også mindre, så selv om lokalerne er gratis bliver der underskud. Disse tiltag er selvfølgelig ikke lavet for at forfordle dem øst for Storebælt, men vi må bruge pengene der hvor der er mest interesse. Om et øjeblik kommer vi til regnskabet, og der kan Jesper vise de sørgelige kendsgerninger om økonomien, og fortælle hvor længe vi kan køre med underskud før vi må dreje nøglen om."

Formandens beretning om bestyrelsens forslag til besparelser gav anledning til en intens debat om det betimelige i at skære ned på antallet af møder. Flere var inde på vigtigheden af at holde fast ved aktiviteter vest for Storebælt, og dermed også holde fast på medlemmer. Samtidig har vi problemer med at få tilstrækkeligt med gode varer til anvisningssalgene, og der er rigeligt arbejde forbundet med at forberede og afslutte anvisningssalgene. Bestyrelsen tog argumenterne til efterretning, og vores kasserer Jesper Bruus Pedersen opsummerede at vi beholder tre møder vest for Storebælt, og at der kun bliver ét anvisningssalg til jul (Øst for Storebælt), og ét anvisningssalg til landsmødet (Vest for Storebælt). Vores webmaster Leif Johansen supplerede med at han gerne vil stå for møderne vest for Storebælt, og han pointerede at der bliver brug for hjælp til at fylde møderne ud, f.eks. med foredrag og lignende.

Som noget nyt havde vi i år musikalsk underholdning ved Hans Jørgen Christensen. Han spillede et flot stykke fransk musik på en violin, der har været gennem fingrene på Nellerødmanden.

3. Det reviderede regnskab fremlægges. Fastlæggelse af kontingent.

Jesper indledte med at fortælle om de nøgne kendsgerninger. Medlemstallet har i mange år været faldende. I DFS er medlemmerne hovedsageligt pensionister, med få yngre undtagelser. Og vi har svært ved at få nye yngre medlemmer. Så hvis den manglende interesse fortsætter vil medlemstallet blive ved med at dale ned mod nulpunktet! Herefter omdelte og gennemgik Jesper det reviderede regnskab for 2018. Regnskabet viste en meget lav indtægt fra anvisningssalgene i forhold til de foregående år. Dette beløb svinger meget afhængigt af kvaliteten på varerne samt eventuel arv/donationer. Jfr. det dalende medlemstal måtte vi i 2018 undvære knap 10.000 kr. i kontingentindtægt i forhold til budgettet. Samlet set en nedgang på 16.044 kr. i indtægter i forhold til budgettet. På udgiftsiden var der et lille "overskud" fra Objektiv, men en stigning på "kontorhold og kørsel" og på "medlemsmøder"; i alt en afvigelse og dermed forøgelse på 9.022 kr. i forhold til budgettet. Der blev spurgt til "kontorhold og kørsel". En uforudsigelig faktor for denne konto er udgifterne til transport til og fra dødsboer. Under dette punkt nævnte Jesper at bestyrelsen har valgt at gå foran vedr. besparelser, og har skåret km. godtgørelsen ned fra statens takst til 1 kr. pr. kilometer. Der

blev også spurgt til udgifterne vedr. medlemsmøderne. Her er det desværre sådan at det trods forespørgsler endnu ikke har været muligt at finde egnede gratis lokaler i København. Når alle tal er lagt sammen ender vi med et underskud på 30.066 kr. for 2018. Dvs. at der på finanserne er samme nedadgående bevægelse som for medlemstallet. Jesper sluttede af med punktet kontingentfastsættelse. Han gennemgik hvordan man kunne fristes til bare at vedtage en markant forhøjelse af kontingentet for at undgå fremtidige underskud; men påpegede også at det var en kortfattet løsning, da vi nemt risikerede at miste endnu flere medlemmer. I DFS har vi siden 2014 haft uændret kontingent: 375 kr. om året. Bestyrelsen foreslår nu en mindre stigning, hvor de indenlandske medlemmer skal betale 400 kr. og de udenlandske 500 kr. gældende fra 2020.

4. Indkomne forslag

Bestyrelsen har, bl.a. efter opfordring fra medlemmer, valgt at indstille DFS' formand Svenn Hugo og ansvarshavende redaktør Klaus-Eckard Riess til æresmedlemmer i DFS. Svenn Hugo og Klaus har på hvert sit område ydet en mangeårig og betydningsfuld indsats for at udvikle og berige vores formålsparagraffer i praksis. Næstformand Andreas Trier Mørch uddybede Svenn Hugos mangeårige indsats både som en favnende og samlende formand og som en humørfyldt "kamasvinger" ved anvisningssalgene. Det smittende og gode humør blev også nævnt i medredaktør Tune Laugs tale for Klaus, som gennem sin dedikerede og professionelle tilgang til fotograferica har givet os utallige medrivende foredrag og artikler i Objektiv. Bestyrelsens indstilling blev godkendt med stort bifald fra medlemmerne.

5. Valg til bestyrelse.

På valg var: Svenn Hugo, Leif Germann Jensen og Klaus-Eckard Riess. De blev alle tre genvalgt.

6. Valg af to revisorer.

På valg var: Willy Thomsen og Lars Schönberg-Hemme. De blev begge to genvalgt.

7. Eventuelt.

Klaus opfordrede til at flere vil melde sig som foredragsholdere. Det behøver ikke at være et stort emne, det kan f.eks. også dreje sig om en præsentation af nogle perler fra egen samling. F.eks. også fotograferica hvortil der knytter sig nogle særlige historier / baggrunde / kendsgerninger. Flere personer kan også slå sig sammen om et foredrag. Benny: Forslag om at vi laver en åben

Der var som sædvanlig anvisningssalg.

facebook gruppe. Man kan i øvrigt betale facebook for at sprede reklame for DFS. Ann Vibeke fortalte om hvordan hun har etableret facebook grupper for interesserede i gamle fotografier med flere tusinde medlemmer. Mie vil gerne deltage i arbejdet med en facebook gruppe. Vores webmaster Leif Johansen vil gerne følge arbejdet.

Referat ved Tune Laug

BEMÆKR

Klaus-Eckard Riess
har fået ny e-mail:

klauseckardriess583@gmail.com

Fotograferende malere omkring år 1900

Torsdag 21. marts 2019.

Af Tune Laug.

Aftenens foredragsholder Klaus-Eckard Riess fortalte meget levende om tre udvalgte maleres interesse for fotografering, og deres forskellige måde at benytte sig af dette medie. Klaus var knapt begyndt på sit foredrag, da der fra salen lød et stort bifald. Klaus havde i sit Power Point show vist et billede af de tre kunstnere: Gabriele Münter, Edward Munch og August Strindberg. Pludselig begyndte portrætterne at vibrere og "fløj ud af billedet", frem tonede et maleri af Gabriele Münter, som dermed var første indslag.

Foto: Gabriele Münter.

© Gabriele Münter- und Johannes Eichner Stiftung, München.

Klaus fortalte at han var blevet inspireret til foredraget af en udstilling på Louisiana om en tysk billedkunstner Gabriele Münter, der som ung i 1898 tog til USA og fotograferede nybyggerne i Texas. Gabriele benyttede sig af et enkelt og billigt kamera, Kodak Bull's Eye No. 2 fra 1895. Ikke desto mindre fik vi forevist en række meget udtryksfulde og sanselige fotografier fra Gabriels hånd. Fotografier af hendes slægtninge foran en primitiv bræddehytte i Texas; og fotografier af de store åbne vidder, med en bevidst udnyttelse af

forgrund, mellemgrund og baggrund. Klaus viste også eksempler på hvordan Gabriele må have været god til at få en afslappet og tillidsfuld kontakt med de mennesker hun fotograferede. Gabriele tog omkring 400 fotografier under sit ophold i USA. Herefter begyndte hun at male, og blev bl.a. kendt som ekspressionist og medlem af kunstnergruppen "Der blaue Reiter".

Som et pudsigt sammentræf kunne Klaus videre berette, at Edward Munch 1902 i Berlin købte et Kodak Bull's Eye No.2, altså omtrent samme kamera som Gabriele Münters. Klaus omtalte kort

baggrunden for den angst og sorg vi kender fra mange af Munchs malerier, og han viste en række af Munchs eksperimenterende fotografier. Et gennemgående tema er at kunstneren selv fremstår uskarpt på diverse selvportrætter. Andre billeder er bevidst rystet. Og på flere af fotografierne fremstår han transparent, det er ikke ham selv, men en oplevelse, det er kun ånd, "skæbnebilleder". Edward Munch fremkalder selv sine billeder

En gennemsigtig Edward Munch.

Gabriele Münter "På Mississippi, nær St. Louis" 1900.

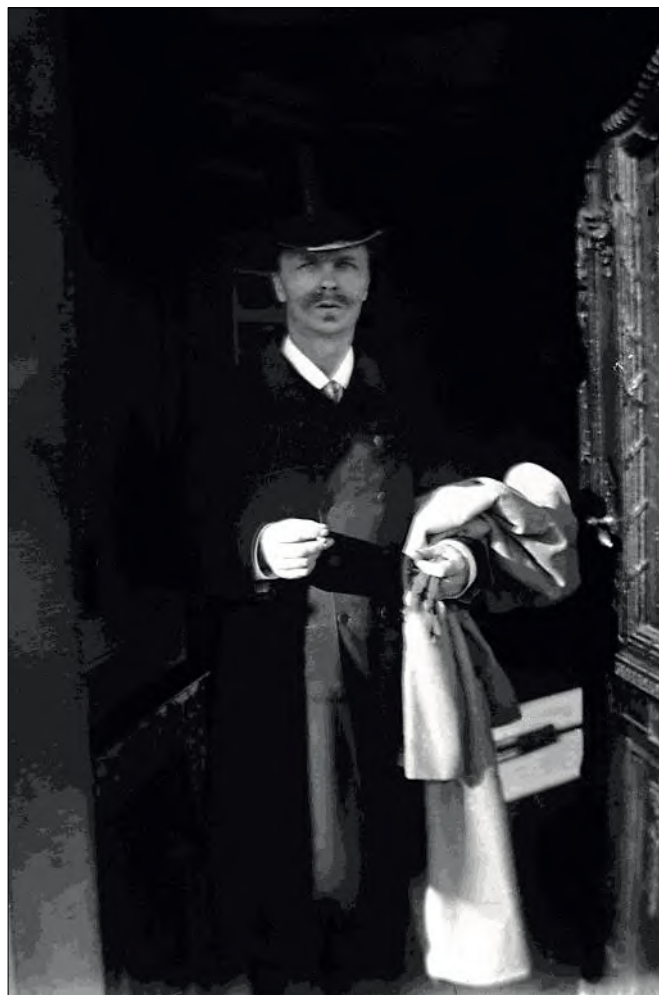
Foto: © Gabriele Münter- und Johannes Eichner Stiftung, München.

og sætter bevidst sit fingeraftryk på dem. Efter et nervesammenbrud og flere måneders ophold på en klinik i København i 1909 er Munch helbredt og lægger kameraet på hylden de efterfølgende 18 – 19 år.

En uformel ...

... og en formel

*Strindberg.
Begge fotos © Strindbergsmuseet Stockholm.*

Klaus gav stafetten videre til August Strindberg, på den måde at et selvportræt af Munch fra 1895 var inspireret af et selvportræt af Strindberg fra Gersau i 1886, optaget med det kendte Gersau Blixtapparat. (Omtalt i "Objektiv nr.78, september 1997). I Gersau optog Strindberg en hel suite af sig selv og sin familie og forsøgte uden held at få billederne udgivet gennem Bonniers forlag. Ellers var Strindberg ligesom Munch temmelig eksperimenterende med sin fotografering og kom vidt omkring. Bl.a. eksperimenterede han med farver, fotograferede skyerne over Stockholm om natten, og aftog "sjælefotografier" med sit "Wunderkamera" i 1:1, hvoraf kun et enkelt portræt af ham selv er bevaret. Mest vidtgående er nok Strindbergs "celestografier", optaget i nattemørket uden kamera, men bare på filmpapir som ligger i fremkalderskålen og tager imod impulser fra verdensrummet. Det er dog ikke meget man ser på dem. Udover sit forfatterskab og fotografering gav Strindberg sig også af med at male. Klaus viste os nogle eksempler på landskaber, storm og skyer i mørke farver.

Til slut refererede Klaus til et digert værk om Wilhelm Hammershøj, hvori også nævnes hvordan han tegnede gridnet på sine fotografier. Heri kunne være rigeligt med stof til et DFS foredrag.

Aftenen sluttede som vanligt med skrotsalg.

Kommende møder

Fotograf Walter Hahn Dresden

Torsdag den 19. september

Klaus-Eckard Riess fortæller den spændende historie om en alsidig og dygtig fotograf i en til tider barsk og højdramatisk tid. Vi kommer til at se mange billeder, både smukke og overraskende, men også enkelte dybt chokerende.

(DR plejer at sige: Vi advarer mod ubehagelige billeder).

Vest for Storebælt i Middelfart

Lørdag den 28. september kl. 10

Kl. 10 Loppemarked

Kl. 12 Frokost

Kl. 13 Foredrag ved Klaus-Eckard Riess

Det fotografiske udstyrs historie

Medieskolerne og Folkeuniversitetet har til næste sæson planlagt to foredragsrækker om fotografiet. DFS er blevet spurgt, om vi kan bidrage med to forelæsninger under ovenstående titel. Klaus har vovet at give tilsagn, og han vil til vort jyllandsmøde affyre det fint illustrerede foredrag med jer som kompetente tilhørere.

Derefter et muntert skrotsalg. Al slags gammelt fotografika er velkommen.

Et liv i fotobranchen

Torsdag den 17. oktober

Sven Erik Nørklit beretter på sin sædvanlige og meget underholdende facon om oplevelserne på vejen fra fotohandlerlærling bl.a. hos Merlin over udfordringerne som salgschef hos Dansk Fotoagentur A/S til at være Country Manager for Nikon Corporation i Danmark.

Om at samle på lysbilleder

Torsdag den 21. november

Martin Toft Burchardi Bendtsen, som arbejder på KADK Biblioteket, vil fortælle os om sin store passion for fotos og om hans erfaringer med at indsamle danskernes hverdagsbilleder i form af lysbilleder og fotoalbums. Han scanner dem systematisk ind i god opløsning og foreløbig har han scannet over 30.000 dias fra samlingen. Det er hans plan at udgive de bedste i nogle hæfter eller små bøger, som der vil kunne abonneres på. Alt dette glæder vi os til at høre om.

Julemødet

Obs: Søndag den 8. december

Dansk Fotohistorisk Selskab siger tak til

Tage Skøtt

**fra Kolding for en donation af kameraer til
anvisningssalget.**

Gabriele Münter
"På vej igennem Texas"
 15.5.1900.
 Foto: © Gabriele Münter-
 und Johannes Eichner
 Stiftung, München.

August Strindberg og Siri von Essen spiller Backgammon. Foto: © Strindbergsmuseet Stockholm.

Edward Munch.

Referat af generalforsamlingen i Danmarks Fotomuseums Venner på Herning Bibliotek den 13. maj 2019.

Formanden Steen Sig Andersen bød velkommen og gik over til det første punkt på dagsordenen:

1) Valg af dirigent.

Til dirigent valgtes Keld Nielsen.

Han konstaterede, at generalforsamlingen var rettidigt indkaldt ved udsendelse af brev/mail dateret 2. april 2019.

2) Godkendelse af bestyrelsens beretning om foreningens aktiviteter i det forløbne år.

Formanden Steen Sig Andersen fremlagde bestyrelsens beretning for 2018:

Arbejdet i Danmarks Fotomuseums Venner har det sidste år været meget begrænset, da Danmarks Fotomuseum som bekendt lukkede ned for de fysiske rammer med udgangen af 2017.

Danmarks Fotomuseum eksisterer stadig som en selvejende institution, men uden offentlige tilgængelige lokaler.

Fra bestyrelsens side vil vi gerne bevare venneforeningen, så længe Danmarks Fotomuseum eksisterer, men ser ikke det store behov for at være aktive på nuværende tidspunkt.

Dette kan selvfølgelig ændre sig, når og hvis Danmarks Fotomuseum igen bliver aktiv, på den ene eller anden måde. Men indtil da, vil vi fra bestyrelsens side foreslå at sætte foreningen på "stand by", indtil en anden situation foreligger.

Derfor er der, med rigtig god hjælp fra Bjarne, udarbejdet et forslag til fremlæggelse og vedtagelse på generalforsamlingen.

Venneforeningen vil fremadrettet bruge Danmarks Fotomuseums hjemmeside til kommunikation fra bestyrelsen.

Som afslutning vil jeg gerne som formand takke bestyrelsen for samarbejdet i det forløbne år.

Bestyrelsens beretning blev godkendt.

3) Godkendelse af foreningens reviderede regnskab for det forløbne år.

Kassereren Kjeld Jensen gennemgik regnskabet for 2018. Indtægter udgjorde kr. 0,00. Udgifter: gebyr udgjorde kr. 300,00. Resultatet for 2018 var et underskud på kr. 300,00. Aktiver pr. 31-12-2018 udgjorde kr. 218.638,69. Regnskabet blev godkendt.

4) Forslag til foreningens arbejde for det næste år.

Generalforsamlingen besluttede af dagsordenens punkt 4 og punkt 6 behandles samlet.

Fra bestyrelsen var der kommet følgende forslag til en ekstra paragraf 11a i vedtægterne:

Da, Danmarks Fotomuseum fysisk er lukket og samlingen er opmagasineret, vil bestyrelsen for venneforeningen sætte sine aktiviteter i bero.

Vi mener ikke, at det er relevant at være aktiv, så længe, der ikke foreligger nogle konkrete fremtidsplaner for Danmarks Fotomuseum, som Venneforeningen kan arbejde for.

Venneforeningen vil selvfølgelig træde til såfremt, der skulle blive brug for økonomisk støtte eller anden praktisk hjælp i forbindelse med etableringen af et fotomuseum i en ny form og konstellation.

Foreningen vil ikke længere opfordre til frivillige bidrag før end, der foreligger klare linjer for Danmarks Fotomuseums fremtid. Der udsendes foreløbigt ikke noget skriftligt materiale fra Venneforeningen.

Ligeledes vil der ikke blive indkaldt til generalforsamling før, Danmarks Fotomuseums fremtid er afklaret.

Bestyrelsen betragter betalere af frivillige bidrag fra 2016 og fremefter som medlemmer af Venneforeningen.

Kommunikation fra Venneforeningen vil fremover foregå på Danmarks Fotomuseums hjemmeside: www.fotomuseum.dk

Der vil fortsat være en bestyrelse i Venneforeningen. Det vil være den, der vælges på generalforsamlingen den 13. maj 2019.

Ifølge vedtægterne var generalforsamlingen ikke beslutningsdygtig til vedtagelse af tilføjelsen til vedtægterne. Der vil derfor blive indkaldt til ny generalforsamling for vedtagelse af vedtægtsændringen.

5) Fastsættelse af kontingent og vedtagelse af budget for det næste år.

Bestyrelsen foreslog, at der fremover ikke udsendes indbetalingskort og hermed opkrævning af kontingent. Der forelå derfor ikke noget budget.

6) Indkomne forslag.

7) Valg af bestyrelsesmedlemmer i henhold til vedtægterne.

Til medlem af bestyrelsen valgtes: Klaus Lytzhøft, Steen Sig Andersen og Bjarne Meldgaard.

8) Valg af suppleant til bestyrelsen.

Harvey Hansen og Hans Rosbjerg blev valgt som suppleanter til bestyrelsen.

9) Valg af revisor.

Anders Borg blev genvalgt til revisor for foreningen.

10) Eventuelt.

Keld Nielsen orienterede generalforsamlingen om Danmarks Fotomuseums bestyrelses sammensætning.

Fotomuseets bestyrelse arbejder i øjeblikket på at få udarbejdet et prospektmateriale med et bud på et fremtidigt fotomuseum. Materialet skal bl.a. bruges som en kontakt og døråbner til fremtidige samarbejdspartnere.

Dirigenten takkede herefter for god ro og orden og afsluttede hermed generalforsamlingen.

Herning, den 15. maj 2019

Bjarne Meldgaard
Sekretær

Keld Nielsen
Dirigent

Umiddelbart efter generalforsamlingen den 13. maj 2019 konstituerede bestyrelsen sig:
Formand: Steen Sig Andersen, kasserer: Kjeld Jensen og sekretær: Bjarne Meldgaard.
Øvrige bestyrelsesmedlemmer: Klaus Lytzhøft, Keld Nielsen og Dagfin Wagner.

Hermed indkaldes der til generalforsamling i Danmarks Fotomuseums Venner, mandag den 24. juni 2019, kl. 19.30 hos Steen Sig Andersen, Kastanieallé 36, Kolding.

Dagsorden:

Vedtagelse af det på generalforsamlingen den 13. maj 2019 fremsatte tillæg § 11a til vedtægterne.

Anvisningssalg

Leif Germann Jensen

Anvisningssalgsslisten til lørdag d. 27.04.19 i Middelfart

Anvisningssalgssalgsslisten sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der har lagt kommissionsbud. Kommissionsbud accepteres kun, hvis køber selv arrangerer afhentning. Den, der afgiver bud for tredemand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon og e-mail til anvisningssalgsslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**
tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsslisten.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	8 stk. visitkortbilleder, bl.a. fra Tønnes	30	
2	4 stk. gamle Kodak objektiver med lukkere	225	
3	Konika I, Made in occupied Japan, lukker defekt men ellers pæn, inkl. org. BT	550	
4	Superblitz Braun 400 M Logic (SCA-system) + Braun Macro Flash (alt OK)	100	
5	Univex Model A Camera	60	
6	Topcon Angle View Finder samt RE Auto-Topcor 3,5/13,5cm. tele (til RE Super)	60	
7	AF-S Nikkor 70-300mm VR, som ny.	300	550
8	15 stk. Eifelt dias (8x8 cm), dyr i zoo	150	
9	Minox 35 GL + Minox FC 35 blitz	50	
10	DR TV-objektiv i metalboks: Tele-Kilar f:5,6/300mm	350	
11	Exakta Varex IIb, m. Jena 2,8/50	100	
12	Stereographoscope i nøddetræ. Mangler en trælente og den ene stereolinse	140	
13	4 store billeder: Chr.IX + Dr. Louise "I forskellige aldre", Frederik IX + Dr. Ingrid (Eifelt)	50	
14	Standard Exakta (VP) Model A (1933), Xenar 3,5/7,5cm. Pæn, lukkergardin slidt	2000	
15	Stereoskop (Holmes type), i slidt træboks	90	
16	Rolleiflex Automat Model 4, m. Xenar 3,5/75, BT og Rolleikin	1550	
17	Zeiss Ikon Movikon 8, med BT	110	
18	60 stk. stereobilleder (12,5 x 18cm.), danske motiver, gode privatoptagelser	100	
19	Paillard Bolex H 16 kamera med 3 objektiver, 2 søgere og læderkuffert	1600	
20	Angenieux Type Y1 f:2,5/90 (med Leica-gevind)	3500	
21	TEWE zoom motivsøger (til brug ved 16mm filmoptagelser)	150	
22	Autohomebillede – "Skovparti" (12 x 16,5cm) i æske	350	
23	Petroleumslampe med rubinglas til mørkekammer	160	
24	"Danske Nationaldragter" - 53 billeder i mappe (Hansen, Schou & Weller)	450	
25	"Slæde" til stereo-optagelser + Zeiss Ikon kopiramme til stereobilleder	50	
26	Daguerreotypi (en herre), fotograferet af Danmarks første fotograf Mads Alstrup	900	
27	Ambrotypi (en pige), fra Tønnes Atelier (trænger til ny sort baggrund)	300	
28	Voigtlander Bessamatic, m. Voigtlander 3,4/35 + 2,8/50 + 4/135, filtre og æsker	250	
29	Lille daguerreotypi (herre) i etui fra Kilburn, Regent Street (passepartout irret)	200	
30	Leica II (No.95780) krom, slidt, uoriginal synkr., men virker, m. Elmar 3,5/3,5cm	700	
31	Leica Ic (No.459863) pæn men lukkergardin hænger, m. Elmar 3,5/5cm + søger	2400	
32	Leitz afstandsmaal FOKOS + Universalsøger TUV00 + 2 stk. leicapatroner	220	
33	Daguerreotypi (engelsk herre) i etui fra Beard's London	200	
34	2 danske daguerreotypier (1848, formodentlig ægtepar), indrammede	1600	
35	Ambrotypi, siddende pige, let koloreret og med forgyldt bæltespænde	200	
36	Graphoscope, (mahogni), til cabinet- og visitortfotos	110	
37	No.2A Beau Brownie, (blå) - art-deco kamera	220	
38	Lille ambrotypi (kvinde), i fint læderetui fra James Wood, Newcastle	400	
39	Nikonos IV-A undervandskamera, m. W-Nikkor f:2,5/35 + sportssøger 35/80	950	
40	Nikonos II, m. Nikkor-Q f:4/80 + Nikon 80mm søger + lysmåler i Nikonos etui	800	
41	Båndet lydinterview 17./9. 1981 med Bjørn Ochsner (til spolebåndoptager)	40	
42	5 stk. visitkortbilleder, bl.a. H. C. Andersen, pastor Vilhelm Beck og ?	1400	
43	Cirkulært glasnegativ fra Stirn-kamera (kraftigt undereksponeret)	20	
44	Messingobjektiv: Rodenstock-Weitwinkel-Aplanat f:12/16cm.	120	
45	Nikkormar EL, m. Nikkor 2/50	240	
46	Pentax Stereo Adapter, (49mm gevind til objektiv) (passer til f.eks. Nikkor 2/50)	300	
47	Album med interessante privatoptagelser 1908-09 + indrammet billede	50	
48	Lille cirkulært portrætmaleri, Chr.IX, i fin, samtidig metalramme, 9 x 9 cm	50	

Anvisningssalgsslisten til lørdag d. 27.04.19 i Middelfart

Anvisningssalgssalgsslisten sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der har lagt kommissionsbud. Kommissionsbud accepteres kun, hvis køber selv arrangerer afhentning. Den, der afgiver bud for tredemand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon og e-mail til anvisningssalgsslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**
tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalgsslisten.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Spændende samling carte de visite fotos, ca. 100stk.	550	
50	9stk. carte de visite fotos: Frederik VII., Chr. IX. samt 7stk. soldaterfotos	100	
51	10stk. carte de visite: Bl.a. Tønnes, Kirstine Lund, fotograf selvportræt m.m.	110	
52	Goecker rejsekamera, 17x23cm, m. Euryscope Anastigmat Extra Rapid + gardinlukker	600	
53	Nikon F, med Photomic FTN og Nikkor-Q Auto 4/200mm.	550	
54	Nikon F, med Nikkor-P Auto 2,8/105mm.	800	
55	Nikkor-Q Auto 2,8/135mm.	50	
56	Nikkor 2,8/24mm.	550	
57	Micro-Nikkor 3,5/55mm. med Nikon extension ring M2	350	
58	Nikkor 1,4/35mm.	2200	
59	Nikkor 2,8/35mm.	650	
60	Nikkor 1,4/85mm.	1900	
61	AF Nikkor 3,5-4,5/35-70mm.	150	
62	Vivitar Auto Wide-Angle 3,5/17mm. (til Nikon)	300	
63	Mellemringssæt, tele converter og zoom teleconverter til Nikon (ikke org. Nikon)	20	
64	Fint album med fotos af skuespiller J. L. Phister, fotograferet af Harald Paetz	1000	
65	Peter Most: Ambrotypi (ung kvinde) + carte de visit foto (ældre kvinde)	200	
66	Ambrotypi (kvinde), med forgyldninger, engelsk eller amerikansk	100	
67	Daguerreotypi (kvinde), med forgyldninger, fotograf: P. C. Nielsen, Pilestræde	350	
68	Linhof Technika (III type-5 ?), m. Xenar 4,5/150, universalsøger og kassetter	1400	
69	Ernmann boxkamera: Film K 6,5x11cm. Meniscus f:12,5 optik, T&I lukker (1917-24)	100	
70	Eastman boxkamera: Kodak No.2A Brownie, 6,35x11,5cm. på 116 film (1907-33)	70	
71	Eastman boxkamera: Kodak No.3 Brownie, 8,9x11,5cm. på 124 film (1908-34)	60	
72	Eastman foldekamera: Kodak SIX-20, Anastigmat 7,7/98mm, 6x9cm /620 film, 1932-34, God stand	70	
73	Eastman foldekamera: No.1A Pocket Kodak Brownie, 6,35x11,5cm / 116 film, 1915-25, God stand	50	
74	M.P.C. box drop-plate camera, m. 9stk. metalplader (trænger til renovering)	70	
75	Foldekamera: Welta Perle, 5x8cm. på 129 film, m. Xenar 4,5/90 og Compur, Brunt læder, God st.	500	400
76	Eastman foldekamera: No.1 Autographic Kodak Junior, 6,35x8,3cm. / 120 film, 1914-27, God st.	50	
77	Eastman foldekamera: Vest Pocket Autographic Kodak Special, 4,5x8 /127 film, 1914-26, God st.	30	
78	Foldekamera: Voigtlander Jubilar, 6x9 /120film, m. AnastigmatVoigtar f:9, 175års jubilæum, G. st.	30	
79	Zenza Bronica EC (6x6), m. Nikkor 2,8/75, ekstra mag., pistolgreb og prismesøger	450	
80	Lille messingobjektiv: Goerz Dopp.-Anastigmat Serie III Dagor, f:6,8/180	200	
81	Alpa-Reflex II, m. Angenieux Alepar 2,9/5cm., (uoriginal synkronisering, lukker ?)	1700	
82	Schneider-Kreuznach Angulon 6,8/120, m. Synchro Compur, på Sinar plade (14x14cm.)	400	
83	Schneider-Kreuz Repro-Claron 1:9/355, m. Compur 3, på Sinar plade (14x14cm.)	950	
84	Daguerreotypi (kvinde), (fotograf: Wilhelm Schröder, St. Kongensgade)	400	
85	Ambrotypi (kvinde, koloreret, forgyldninger) (fotograf F. Petersen, St. Amaliegade)	300	
86	Stort messingobjektiv: №23885 Voigtlander & Sohn, Wien, Braunschweig	1800	
87	Liesegang Fanti 300 diasfremviser (netledning bør skrives)	10	
88	Fujica P 2 single-8 småfilmskamera	10	
89	Olympus digitalt kamera FE-230 (incl. software excl. lader)	10	
90	Olympus digitalt kamera X-890 (incl. Software og lader)	20	
91	Yashica T 5	300	
92	Bencini Kroll II. 1961. (3x4,5 på 120 film)	60	
93	Bencini Comet S. 1950. (3x4 på 147 film)	100	
94	Agfa Billy-Record 8.8. 1934-1942. (6x9)	10	
95	Agfa Billy I. 1950 (6x9)	40	
96	Agfa Billy-Ciack Nr. 74. 1934-1937 (6x9)	30	

Anvisningssalg 27.04.19 i Middelfart

REGNSKAB:

Hammerslag i alt: **43.845,00kr.**

Heraf 25% til DFS: **10.961,25kr.**

Salg af "Objektiv": **30,00kr.**

Benefice: **500,00kr.**

I alt til DFS: **11.491,25kr.**

29. april 2019
Leif Germann Jensen

Deadline

for indlevering
af stof til Objektiv

April
1. marts

September
1. juli

December
1. november

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

Goecker for shooters

www.goecker.dk

Butik i København: Hejrevej 37 - 2400 København NV
Butik i Aarhus: Sindalsvej 37 - 8240 Risskov
Tlf: 3582 1100

Et udvalg af godter fra anvisningssalg 27. 4. 2019.

Vedrørende kommissionsbud til anvisningssalg!

Bestyrelsen har vedtaget, at kommissionsbud kun kan modtages, hvis køber selv sørger for afhentning af købte varer.

Bestyrelse & Redaktion

Bestyrelse

Formand

Svenn Hugo
Orebyvej 27, Rørbæk
4990 Sakskøbing.
Tlf.: 5470 5595
vildmanden@email.dk

Næstformand

Andreas Trier Mørch
Rigensgade 5, 1th.
1316 København K
Tlf. 3314 1408
andreastriermorch@gmail.com

Sekretær

Tune Laug
Kærsangervej 5
4581 Rørvig
Tlf. 6199 2715
laugnell@gmail.com

Kasserer:

Jesper Bruus Pedersen
Overgaden oven Vandet 82, 1.tv
1415 København K.
Tlf.: 2172 4202
jesperbruus@gmail.com

Anvisningssalgsleder

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22
2640 Hedehusene
Tlf.: 3061 7145
leif.gj@mail.dk

Web-master &

møder vest for Storebælt

Leif Johansen
H.C. Andersens Vej 7
6100 Haderslev
Tlf.: 7452 6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Bestyrelsesmedlem

Klaus-Eckard Riess
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
riess@mail.tele.dk

Redaktion

Artikler

Klaus-Eckard Riess (Ansv.)
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
klauseckardriess583@gmail.com

Medlemsorientering mm

Tune Laug
Kærsangervej 5
4581 Rørvig
Tlf.: 6199 2715
laugnell@gmail.com

Layout

Niels-Ove Rolighed
Peder Munks Vej 81
9300 Sæby
Tlf.: 6061 6699
nor@kanok.dk

Møder i København & Middelfart

København

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl. 19:30.
Østerbrohuset, Århusgade 103, 2100 København Ø.

Middelfart

Møder i april, september/oktober og januar/februar.
Østergades Forsamlingshus, Østergade 33, 5500 Middelfart.

Medlemsskab

Anvisningssalg

afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, samt vest for Storebælt i september/oktober. Desuden i København i december.

Anvisningssalgsbetingelser

Henv.: Leif Germann Jensen
Tilmelding af fotografika senest 1. marts, 1. august og 1. november. Bud kan fremsendes pr. tlf. eller brev.
Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i anvisningssalg.
Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.

Loppemarkeder

afholdes i januar/februar, april, september/oktober samt december.

Kontingent

Danmark kr. 375.-
Udland kr. 425.-
Netbank: Konto nr. 1551 1506447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 30000001 5064 47

Medlemsperiode

1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april, september og december.

Adresseændring eller udmeldelse:

Henvendelse til kassereren.

Æresmedlemmer

John Philipp, Svenn Hugo,
Klaus-Eckard Riess

Objektiv

Objektiv udsendes kun til medlemmer af DFS og forhandles ikke kommercielt. Redaktionen gør opmærksom på at artikler ikke nødvendigvis afspejler forningens holdning.
Indsendt materiale er underlagt bladets layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet, samt dele deraf, er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS.

Web-site:

www.objektiv.dk

BOUTIQUE
Copenhagen

